

ÖPPEKAVA

SISUKORD

ÜLDOSA	5
1. peatükk	5
Üldsätted	5
§ 1. Kooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus	5
lihtsustatud õpe:	5
hooldusõpe:	5
2. peatükk	6
Kooli eripära, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning põhimõtted	6
§ 2. Kooli eripära	6
§ 3. Põhihariduse alusväärtused	6
§ 4. Põhikooli sihiseade	7
§ 5. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	8
5.1. Põhikooli riikliku õppekava alusel õppijate õppe- ja kasvatuseesmärk	8
5.2. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe õppe- ja kasvatuseesmärk	8
5.3. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava toimetulekuõppe õppe- ja kasvatuseesmärk	8
5.4. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava hooldusõppe õppe- ja kasvatuseesmärk	9
5.5. Kool toetab iga õpilase individuaalset arengut	9
§ 6. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	9
6.1. Põhikooli riikliku õppekava alusel õppijate õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	10
6.1.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes	10
6.1.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes	10
6.1.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes	10
6.2. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe põhimõtted	11
6.2.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.-2. klassis	11
6.2.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 3.-5. klassis	12
6.2.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 6.-7. klassis	12
6.2.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 8.-9. klassis	12
6.3. Toimetulekuõppe põhimõtted	12
6.3.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I.-2. klassis	14
6.3.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 3.-6. klassis.	14
6.3.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 7.-9. klassis	15
6.4. Hooldusõppe põhimõtted	16
6.4.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I arengutasemel	17
6.4.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II arengutasemel	18
6.4.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III arengutasemel	19
§ 7. Üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine	20
7.1. Üldpädevused	20
7.2. Valdkonnapädevused	33
3. peatükk	34
Õppe ja kasvatuse korraldus ning ajakasutus	34
§ 8. Õpikeskkond	34
§ 9. Õppekorraldus	34
4. peatükk	35
Õppeained ja tunnijaotusplaanid	35
§ 10. Kohustuslikud ja valikõppeained	35
10.1.1. Kooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad:	35
10.1.2. Põhikooli riiklik õppekava:	35
10.1.3. Lihtsustatud õpe:	36
10.1.4. Toimetulekuõpe:	36
10.1.5. Hooldusõpe:	36
10.2. Kooli õppekavas on esitatud järgmised valikõppeainete ainekavad:	37

§ 11. Tunnijaotusplaanid õppeaineti ja –aastati	37
11.1. Põhikooli riikliku õppekava tunnijaotusplaan statsionaarses õppes	37
11.1.1. Narva Paju Kooli põhikooli riiklik õppekava tunnijaotusplaan statsionaarses õppes.	37
11.2. Vaba tunnimahu kasutamine põhikooli vene õppekeelega kõnepuudega õpilastele klassides.	41
11.2.1. Vaba tunnimahu kasutamine põhikooli vene õppekeelega liikumispuudega õpilastele klassides.	41
11.2.2. Vaba tunnimahu kasutamine põhikooli vene õppekeelega liitpuudega õpilastele klassides.	41
11.2.3. Valikainete ja võõrkeelte valik.	41
11.2.4. Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti.	41
11.2.5. Tunnijaotusplaan klassiti ja aineti, kus kasutatakse õppekeelena eesti keelt (osaliselt või täielikult).	42
11.3. Lihtsustatud õppe tunnijaotusplaan statsionaarses õppes	42
11.4. Toimetulekuõppe tunnijaotusplaan	43
11.5. Hooldusõppe tunnijaotusplaan	44
5. peatükk	45
Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted, lõimingu ja loovtööde korraldamise põhimõtted	45
§ 12. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted	45
12.1. Läbivate teemade kirjeldused	45
Õppe- ja kasvatustegevuses käsitletavat läbivad teemad on järgmised:	45
12.2.1. Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“	45
12.2.2. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“	46
12.2.3. Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“	47
12.2.4. Läbiv teema „Kultuuriline identiteet“	48
12.2.5. Läbiv teema „Teabekeskkond“	49
12.2.6. Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“	50
12.2.7. Läbiv teema „Tervis ja ohutus“	50
12.3. Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus“	50
§ 13. Lõimingu põhimõtted	51
13.1. Lõimingu rakendamine.	51
§ 14. Liikluskasvatus	52
14.1 Liikluskasvatuse sisu I kooliaste	52
14.1.1 Liikluskasvatuse pädevused I kooliastmes:	53
14.2 Liikluskasvatuse sisu II kooliastmes	53
14.2.1 Liikluskasvatuse pädevused II kooliastmes:	54
14.3. Liikluskasvatuse sisu III kooliastmes	54
14.3.1 Liikluskasvatuse pädevused III kooliastmes:	55
§ 15. Loovtöö korraldamise ja hindamise põhimõtted	55
6. peatükk	56
Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused	56
§ 16. Ülekooliliste tegevuste kavandamise põhimõtted	56
7. peatükk	57
Hindamise korraldus	57
§ 17. Hindamise alused	57
§ 18. Hindamise eesmärk	57
põhikooli riikliku õppekava alusel ja lihtsustatud õppes õppivatel õpilastel:	57
toimetulekuõppes õppivatel õpilastel:	58
hooldusõppes õppivatel õpilastel:	58
§ 19. Kujundav hindamine	58
§ 20. Hindamisest teavitamine	58
§ 21. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus	59
21.1. Teadmiste ja oskuste hindamine põhikooli riikliku õppekava alusel õppivatel õpilastel ja lihtsustatud õppes	59
21.1.1. Hindamine individuaalse õppekava järgi õppijatel	60
21.2. Teadmiste ja oskuste hindamine toimetulekuõppes	60
21.3. Teadmiste ja oskuste hindamine hooldusõppes	61
§ 22. Kokkuvõttev hindamine	61
§ 23. Käitumise ja hoolsuse hindamine	61
§ 24. Hinde vaidlustamine	64
§ 25. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätkmine	64
§ 26. Õpilase järgmisse klassi üleviimine	65
§ 27. Põhikooli lõpetamine	65
27.1. Põhikooli lõpetamine põhikooli riikliku õppekava alusel õppivatel õpilastel	65

27.2.	Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õpe alusel õppivatel õpilastel	65
27.3.	Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava toimetuleku- ja hooldusõpe alusel õppivatel õpilastel	66
8.	peatükk	66
	Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamise korraldus	66
	§ 28. Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamise korraldus	66
9.	peatükk	67
	Õpilaste arengu toetamine koolis, hariduslike erivajadustega õpilaste	67
	§ 29. Õpilaste arengu jälgimine ja tugisüsteemide rakendamine	67
	29.1. Õpilaste arengu toetamine koolis	67
	29.2. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted	67
	§ 30. Tugimeetmed ja -teenused, nende rakendamise kord	68
	30.1. Meetmete rakendamine ning nende tulemuslikkuse hindamine	68
	30.2. Koolis rakendatav üldine tugi	68
	30.3. Koolis rakendatav tõhustatud tugi ja eritugi	68
	30.4. Individuaalse õppekava koostamine ja rakendamine	69
	30.5. Tugi- ja mõjutusmeetmed õpilaste käitumise kujundamisel	69
10.	peatükk	70
	Karjääriteenuste korraldus	70
	§ 31. Karjääriteenuste korraldus	70
11.	peatükk	70
	Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted	70
	§ 32. Õpetajate koostöö põhimõtted	70
	§ 33. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted	71
12.	peatükk	71
	Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord	71
	§ 34. Kooli õppekava muutmise algatamine	71
	§ 35. Rakendussätted	71

ÜLDOSA

1. peatükk

Üldsätted

§ 1. Kooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus

(1) Kooli õppekava aluseks on järgmised dokumendid:

- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (09.06.2010);
 - Põhikooli riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse määrus nr 1, 06.01.2011);
 - Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse määrus nr 182, 16.12.2010);
 - Laste liikluskasvatuse kord (Vabariigi Valitsuse määrus nr 136, 20.10.2011);
 - Narva Paju kooli arengukava.
- (2) Narva Paju kooli õppekava terviktekst on kättesaadav veebilehel (www.paju.edu.ee).
- (3) Kooli õppekava on kehtestatud ühe tervikdokumendid ja koosneb kolmest osast- õppekava üldosast, põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe ainekavadest aineti ja klassiti, toimetulekuõppe ainekavadest arengutasemeti, hooldusõppe tegevusvaldkondade kavade ning põhikooli riikliku õppekava ainevaldkondade õppeainete ainekavadest ainevaldkonniti ja klassiti.

(4) Põhikooli kooliastmed on:

I kooliaste – 1.–3. klass;

II kooliaste – 4.–6. klass;

III kooliaste – 7.–9. klass.

(5) Tulenevalt õpilaste arengu seaduspärasustest (kvalitatiivsetest muutustest psühhomotoorika, psüühiliste protsesside, kõne ja isiksuse arengus), millest sõltub õppesisu, eesmärkide ja õppeviiside otstarbekus ning jõukohasus, tagatakse õpilastele Põhikooli lihtsustatud riiklikus õppekavas kehtestatud õpitulemuste saavutamine järgmiselt:

lihtsustatud õpe:

1.- 2. klassi õpitulemused hiljemalt 2. klassi lõpuks; 3.-5. klassi õpitulemused hiljemalt 5. klassi lõpuks; 6.-7. klassi õpitulemused hiljemalt 7. klassi lõpuks; 8.-9. klassi õpitulemused põhikooli lõpuks. **toimetulekuõpe:**

I arengutaseme õpitulemused I arengutaseme lõpuks; II

arengutaseme õpitulemused II arengutaseme lõpuks;

III arengutaseme õpitulemused III arengutaseme lõpuks.

hooldusõpe:

I arengutase; II arengutase;

III arengutase.

(6) Üldosas esitatakse:

- 1) kooli väärtused ja eripära,
- 2) õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning põhimõtted;
- 3) üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine;
- 4) õppe ja kasvatuse korraldus ning ajakasutus;
- 5) õppeained ja tunnijaotusplaanid;
- 6) läbivad teemad ja nende käsitlemise ning lõimingu põhimõtted;
- 7) liikluskasvatus;
- 8) III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord;

- 9) ülekoolliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted;
- 10) hindamise korraldus;
- 11) õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
- 12) õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted;
- 13) karjääriteenuste korraldus;
- 14) õpetaja töökava koostamise põhimõtted;
- 15) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

(7) Kooli ainekavades esitatakse õppe eesmärgid, õppesisu ja oodatavad õpitulemused (õppeainepädevus) klassiti.

2. peatükk

Kooli eripära, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning põhimõtted

§ 2. Kooli eripära

Narva Paju kool on integreeritud põhikool, kus õppetöö toimub põhikooli riikliku õppekava, põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel. Koolis on loodud põhikooli õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist. Koolikultuur aktsepteerib iga õpilase eripära ja võimeid. Põhiprotsess on õpilase areng ja selle arengu eeldus on koostöö igal tasandil. Õpilast toetatakse ja tema arengut hinnatakse võrreldes tema võimetega.

§ 3. Põhihariduse alusväärtused

(1) Põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Põhikool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

(2) Põhikool kujundab väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.

(3) Kooli õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdsõiguslikkus).

(4) Uue põlvkonna sotsialiseerumine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühiseväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

(5) Kõik koolitöötajad lähtuvad oma tegevuses põhikooli riikliku õppekava §2 lõikes 3 sätestatud

üldinimlikest ja ühiskondlikest alusväärtustest milleks on ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

(6) Koolis toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Kool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

(7) Kooli missioon «Kool loob igale õpilasele tingimused õppimiseks ja arenguks, annab võimalused edaspidise hariduse ja elukutse omandamiseks».

(8) Kooli visioon „Narva Paju Kool – Õpilaste, õpetajate ja vanematega koostöös loodud paindliku õppekorraldusega kool“

(9) Kõik tegevused koolis suunatakse sellise koolitöö loomisele, mis võimaldab õpilastel saada teadmisi ja arendada oskusi, mis tagavad osalemiseks informatsioonil põhinevas teadmisi rakendavas ühiskonnas. Õppetöö korraldamisel on arvestatud noorema põlvkonna tegelikke huvisid ning pidevalt muutuva maailma tegelikkust, on loodud atraktiivne ja turvaline tänapäeva nõuetele vastav õpikeskkond, mis pakub õpilastele kõiki võimalusi mitmekülgeks arenguks, et kasvatada täisväärtuslikku isiksust ja keskkonnateadlikku kodanikku.

(10) Koolipersonalile on tagatud töötingimused, kus austatakse kõigi erialast staatust ja peetakse oluliseks tööd, millele nad on pühendunud.

(11) Oma töö kool teeb koos õpilastega, vanematega ja erinevate huvigruppidega Kooli väärtused – koostöö (oma tööd kool (kooli juhtkond, õpetajad, spetsialistid ja abipersonal) teeb koos õpilaste, vanemate ja erinevate huvigruppidega); lugupidamine (õppeprotsess on õpetajate ja õpilaste koostöö, õpetajad hoolivad õpilastest ja oma kolleegidest, õpilased on lugupidavad ja viisakad koolipersonali ja koolikaaslaste vastu - kõik koos oleme tugev meeskond); traditsioonid (kooli töötamise perioodi ajal, alates 1970. aastast, selle tugevamad suunad töös olid: töö erivajadustega lastega ja klassivälisest süsteemist õpilastega. Need suunad kooli töös on tänapäeval ka aktuaalsed). Kooli moto “Kool hoiab traditsioone ning on uuele avatud“

§ 4. Põhikooli sihiseade

(1) Koolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgeteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

(2) Koolis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

(3) Kooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

(4) Kool aitab kujundada põhilisi väärtushoiakuid. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Koolis luuakse alus enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ning inimeste mitmekesisusse.

(5) Põhikooli õpilane on jõudnud selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning omab valmisolekut õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

(6) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu

kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

(7) Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

§ 5. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

5.1. Põhikooli riikliku õppekava alusel õppijate õppe- ja kasvatusesmärk

Lõpetades kooli on õpilane omandatud üld-, kooliaste- ja ainevaldkonna pädevused

Õppe- ja kasvatusaieüleseks eesmärgiks on põhikooli riikliku õppekava § 4 lõikes 4 esitatud üldpädevuste, põhikooli riiklikus õppekavas § 7, § 9, § 11 kooliastmeti kirjeldatud pädevuste ning põhikooli riikliku õppekava ainevaldkonnakavades esitatud valdkonnapädevuste kujunemine, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. Detsembri 2006. a soovitusel, „Võtmepädevuste kohta elukestvas õppes“, sätestatud.

Lõpetades kooli on õpilane saavutanud riiklikes õppekavades esitatud õpitulemused Põhikooli lõpetamisel saavutatavad õpitulemused on kooskõlas kvalifikatsiooniraamistiku 2. tasemel kirjeldatud üldnõuetega: õpilasel, kes lõpetab põhikooli, on teadmised ainevaldkonnaalaste faktide kohta, põhilised kognitiivsed ja praktilised oskused vastava teabe kasutamiseks, et täita ülesandeid ja lahendada tavalisi probleeme, kasutades lihtsaid reegleid ja töövahendeid ning suutlikkus töötada ja õppida juhendamisel, kuid mõningase iseseisvusega. Õppe- ja kasvatusaie eesmärk on aidata küpseda põhikoolilõpetajal, kes on teadlik oma võimetest ja huvidest, oskab planeerida edasise elu- ja õppetegevusi ning tuleb toime oma rollidega nii isiklikus kui ühiskondlikus elus.

5.2. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe õppe- ja kasvatusesmärk

Lihtsustatud õppe eesmärk on suunata kerge intellektipuudega õpilase arengut ja aidata kujuneda isiksusele, kes tuleb eluga toime võimalikult iseseisvalt, teeb võimetekohast tööd, määratleb end oma rahva liikmena ja riigi kodanikuna.

5.2.1. Lihtsustatud õppele kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatusesmäärke ning pädevusi, arvestades järgmisi rõhuasetusi:

- 1) õpilane peab lugu iseendast, kodust ja perekonnast, suudab majandada ennast ja oma perekonda;
- 2) õpilane armastab kodumaad;
- 3) õpilane teadvustab ennast ja kaasinimesi ning nende erinevusi, oma ja teiste rahvaste kultuurilisi erinevusi;
- 4) õpilane tunneb ja järgib võimetekohaselt õigusnorme ja demokraatia põhimõtteid;
- 5) õpilane hoidub eetiliselt valedest ahvatlustest ja ettepanekutest;
- 6) õpilane tunneb terveid eluviise ning püüab neid järgida;
- 7) õpilane teab loodushoiu peamisi seisukohti ja püüab tegutseda keskkonda säästes;
- 8) õpilane eesmärgistab, kavandab ja hindab oma igapäevast tegevust;
- 9) õpilane oskab tuttavates situatsioonides valida, nõu küsida, otsustada ja vastutust kanda;
- 10) õpilane on valmis koostööks;
- 11) õpilane osaleb võimetele vastavas täiendusõppes;
- 12) õpilane mõistab lihtsat teavet, oskab teavet hankida (sh Internetist);
- 13) õpilane valdab järgmisi elementaarsõnu: vaatlemine, kuulamine ja kõne mõistmine, kõnelemine; lugemine, kirjutamine, arvutamine;
- 14) õpilane mõistab töö vajalikkust, valdab baasõnu, suudab töötaja jooksul alluda töödistsipliinile, on valmis endale otsima sobivat tööd;
- 15) õpilane omab kujutlust maailmast kui tervikust.

5.3. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava toimetulekuõppe õppe- ja kasvatusesmärk

Toimetulekuõppe põhiülesanne on toetada mõõduka intellektipuudega õpilase arengut ning tema

kujunemist Eesti kodanikuks, kes tuleb eluga toime tuttavates tingimustes, teeb võimetekohast praktilist tööd ja teab oma kuulumisest oma rahva ja Eesti kodanike hulka.

Toimetulekuõppe üldeesmärk on aidata kujuneda isiksusel, kes vastavalt oma võimetele:

- 1) teadvustab ennast (MINA) ja kaasinimesi (MINA–MEIE–TEISED), on teadlik nende erisuste ja eri kultuuride võimalikkusest, eristab kuuluvust OMA–VÕÕRAS–ÜHINE;
- 2) suhtub positiivselt iseendasse, oma perekonda, kaaslastesse ja kodumaasse, järgib võimetekohaselt õigusnorme, hoidub vägivallast;
- 3) järgib võimetekohaselt oma tervise ja looduse hoidmise põhimõtteid;
- 4) orienteerub keskkonnas ja igapäevastes toimingutes, tegutseb tuttavates situatsioonides, hoidub teadaolevatest ohtudest ja küsib vajaduse korral abi;
- 5) valdab järgmisi elementaarskusi: vaatlemine, kuulamine;
- 6) mõistab talle suunatud kohandatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid;
- 7) väljendab arusaadavalt oma soove/vajadusi omandatud keeleüksuste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- 8) tuleb toime võimetele vastavate lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisesannetega;
- 9) mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile;
- 10) teeb jõukohast tööd, on valmis jätkuõppeks.

5.4. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava hooldusõppe õppe- ja kasvatuseesmärk

Hooldusõppe eesmärk on sügava ja raske intellektipuudega lapsel olemasolevate funktsioonide ja oskuste säilitamine ja arendamine, et tagada harjumuspäras keskkonnas tema potentsiaalile vastav järjest iseseisvam toimimine.

Arendamise eesmärk on aidata kujuneda kodanikul, kes vastavalt oma arengutasemele õpib tajuma oma keha, märkab ja oskab õpitud moel märku anda oma põhivajadustest ja soovidest ning oskab oma võimete piires neid kas iseseisvalt või abiga rahuldada; omandab ja oskab kasutada verbaalseid, mitteverbaalseid ja/või alternatiivseid kommunikatsioonivahendeid oma võimete piires.

5.5. Kool toetab iga õpilase individuaalset arengut

Kool aitab kaasa põhikooli õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

Põhikooli õpilasele on tagatud eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

Koolis on loodud põhikooli õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Põhikooli õpilasel, kes on läbinud kooli õppekava, on kujunenud põhilised väärtushoiakud ning õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. On loodud alus enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse. Põhikooli õpilased on jõudnud selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning omavad valmisolekut õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

§ 6. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

(1) Igaühel peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Arendamine ja õpetamine on ühtne eesmärgistatud protsess. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilaste võimeid, arengutaset ja teisi individuaalseid iseärasusi.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuses aidatakse õpilasel selgusele jõuda tema huvides, kalduvustes ja võimetes, teadvustada tema individuaalsest eripäras tulenevaid võimalusi ning piiranguid

osalemaks jätkuõppes ja tööelus. Tähelepanu pööratakse väärtushoiakute kujundamisele (sh sallivus erinevuste suhtes, kaaslaste erivajaduse mõistmine, hoidumine ennast ja teisi kahjustavast käitumisest).

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse käigus taotletakse iga õpilase arengu toetamist: lapse arengupuute ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi õppemeetodeid ja tugimeetmeid. Arendamine toimub iga lapse arengutaseme ja –võimaluste hindamise alusel.

6.1. Põhikooli riikliku õppekava alusel õppijate õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

- (1) võimaldada kvaliteetne ja jätkusuutlik haridus lähtuvalt õpilase võimetest, huvidest ja kalduvustest;
- (2) aidata selgusele jõuda õpilase huvides, kalduvustes ja võimetes;
- (3) arendada ja toetada õpihuvi ning õpioskusi;
- (4) luua tingimused võimetekohaseks arenguks;
- (5) tagada eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond.

6.1.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes

(1) Esimeses kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetöös. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega.

Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- 1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
 - 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisse;
 - 3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
 - 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
 - 5) huvitegevus võimaluste pakkumine;
 - 6) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel.
- (2) Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni, märgata võimalikke õpiraskusi ning pakkuda koostöös teiste õpetajate ja tugispetsialistidega vajalikke tugimeetmeid ja –teenuseid.
- (3) Õppetöö on korraldatud esimeses kooliastmes aineõpetuslikult.

6.1.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes

(1) Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmis- ja tegevusvaldkondade vastu.

Teises kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja vastutada oma otsuste eest;
 - 2) huvitegevus võimaluste pakkumisele;
 - 3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
 - 4) õpiraskustega õpilastele tugimeetmete ja -teenuste pakkumisele.
- (2) Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

6.1.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

(1) Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitootlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrolli oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpiraskustega õpilastele tugimeetmete ja -teenuste pakkumine.
- 6) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 7) õpilaste toetamisele nende edasistes õpingutes ja kutsevalikute tegemisel.

6.2. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe põhimõtted

(1) Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Õpilased omandavad igapäevases elus toimetulekuks vajalikud teadmised ja oskused, väärtushinnangud ja toimumisviisid. Lihtsustatud õppe väljundiks on praktilist tööd väärtustav ja kutseõppeks valmis olev ühiskonna liige. Taotletakse õpetamist, kasvatamist ja arengu toetamist valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Reegleid ja teooriaid käsitletakse minimaalselt, nende ülesandeks on üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud. Praktilised oskused konkretiseeritakse õpitulemustes. Praktiliste oskuste omandamisel toetatakse emakeeles (suhtlemine, teabe hankimine), matemaatikas jt ainetes omandatud teadmiste ja oskuste. Seosed eri ainevaldkondade vahel kujunevad üldõppe või selle elementide rakendamise, õpetust läbivate teemade, õppeülesannete, -meetodite ja -viiside abil.

(2) Lihtsustatud õppes suunatakse õpilast omandama sotsiaalseid kogemusi: täitma ülesandeid koostöös, eeskuju järgi, näidise põhjal ning sõnalise selgituse alusel. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Oluline on õpetaja ja õpilaste emotsionaalne kontakt ühistegevuses, õppe jõukohasus, heatahtlik ja toetav

miljöö. Õpioskuste kujunemist soodustavad õpetaja ja lastevanemate sagedased kontaktid (ühised nõudmised, samalaadne abi).

(3) Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele. Sellisel juhul kohaldatakse eeldatavate õpitulemustena õpilasele koostatud individuaalses õppekavas sätestatud õpitulemusi.

6.2.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.-2. klassis

(1) Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mõtlemine on kaemuslik-praktiline, areneb kaemuslik-kujundilise mõtlemise suunas, tegevusega kaasnev kõne on vähene. Õppetöös on eelistatud üldõpetuslik tööviis või üld- ja aineõpetuse kombineeritud variant. Soovitav on õppimine praktilise tegevuse ja didaktilise mängu kaudu. Õppematerjal esitatakse õpilastele jõukohases mahus, õpilaste tegevust verbaliseerib valdavalt pedagoog.

(2) Õpetuse põhitootluseks on õpilase rolli mõistmine ja vastavate alusoskuste omandamine koostevuse ja matkimise tasandil: kuulamine, vaatlemine, matkimine, tegutsemine näidise järgi, võrdlemine, rühmitamine, adekvaatne reageerimine korraldustele, osalemine dialoogis, produktiivse tegevuse tulemusele orienteerumine, tegevusse lülitumine ning ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine, oma välimuse ja õppevahendite korrashoid, omandatud praktilise tegevuse (toimingute) struktuuri ettekujutamine. Õpilased omandavad elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse.

(3) Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel (MINA ise) ning MINA – MEIE suhtel: kontakt ja koostevus täiskasvanuga (pedagoogiga), koostevus klassikaaslastega, osalemine õpitud

süžemängudes ja dramatiseeringutes.

(4) Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse vastavalt õpilaste individuaalsetele iseärasustele õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega.

(5) Väärtuskasvatuses kasutatakse ülesandeid, kus on vaja hinnata käitumisakte põhimõttel ÕIGE – VALE, motiivi TAHAN kõrval õpitakse lähtuma ka motiivist ON VAJA.

(6) Õpetaja olulisim ülesanne on toetada õpilase eneseusku ja käitumist õpilase rollis.

6.2.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 3.-5. klassis

(1) Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, hakkab kujunema sisekõne, areneb elementaarne verbaalne mõtlemine. Sisekõne kujunemine võimaldab arendada õpitegevuse kavandamist-reguleerimist: orienteerumine ülesandes, planeerimine, algoritmide valik ja kasutamine, enesekontroll. Õpioskuste seisukohalt on oluline õppeülesannete teadvustamine, st oma tegevuse refleksioon.

(2) Põhitaotluseks on kujundada õpilase roll ja õpioskused, häälestada õpilast suhtuma õppimisse positiivselt.

(3) Õppekavateraviku kujundamise aluseks on suhted MINA/MEIE/KODUKOHT (paikkond).

(4) Lugemine, kirjutamine, arvutamine, orienteerumine tekstis ja tekstiloomes, vaatlus- ning võrdlusoskus jne omandatakse tasemel, mis võimaldab neid hiljem kasutada ainealaste teadmiste ning tööoskuste omandamiseks.

(5) Väärtuskasvatuses on esikohal käitumisaktide teadvustamine ja nende hindamine moraalinormidele vastavuse aspektist. Eesmärk on viisakas ja reeglitekohane käitumine tuttavates situatsioonides.

(6) Oluline on kujundada ja toetada õpilase rolli ning valmistada õpilasi ette uute õppeainete õppimiseks alates 6. klassist.

6.2.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 6.-7. klassis

(1) Laste juhtivaks tunnetusprotsessiks on endiselt mälu. Verbaalse mõtlemise areng võimaldab mõista lihtsamaid teooriaid, süstematiseerida praktilisi ja vaimseid kujutlusi.

(2) Põhitaotlus on elementaarse teoreetilise mõtteviisi ja tööharjumuste kujundamine, rollisuhtlemise teadvustamine.

(3) Õppekavateraviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/KODUKOHT-suhted EESTIGA.

(4) Õpilased omandavad ladusa lugemisoskuse ning koostavad kirjalikke lühitekste, mida kasutatakse omandatud teadmiste ja oskuste kinnistamiseks ning süstematiseerimiseks ja õpetaja suunamisel uute teadmiste omandamiseks. Oluliselt tõuseb tööõpetuse osakaal, mis soodustab oma tegevuse struktuuri teadvustamist, praktiliste baasoskuste omandamist ja kestva töö harjumuste kujunemist.

(5) Väärtuskasvatuses on olulisel kohal suhtlusprobleemide lahendamine ning viisakas ja reeglitekohane käitumine erinevates situatsioonides.

(6) Õpetaja olulisim ülesanne on õpilase rolli toetamine lastel ning uute praktilise ja vaimse töö oskuste kujundamine. Tähelepanu vajab teemade ja töövõtete integreerimine eri õppeainetes.

6.2.4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 8.-9. klassis

(1) Juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, kuid verbaalse mõtlemise osakaal tõuseb. Uute teadmiste omandamisel suureneb funktsionaalse lugemise osatähtsus, õpilased omandavad oskuse teha märkmeid ja neid kasutada, täita ülesandeid suuliste ja kirjalike juhendite järgi.

(2) Õpetuse põhitaotlus on õpilase sotsialiseerumine ühiskonnas: valmisolek eluks perekonnas, osalemiseks tööturul, jõukohaseks kutse- ja täiendusõppeks.

(3) Õppekavateraviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/EESTI-suhted MAAILMAGA.

(4) Väärtuskasvatuses on esikohal demokraatia põhimõtteid (tolerantsust) toetava kodaniku kasvatamine, kes oskab ja tahab käituda sotsiaalsetele normidele vastavalt, püüab lahendada konfliktsituatsioone kokkulepete teel.

(5) Õpetaja ülesanne on toetada õpilaste sotsialiseerumist ja toimetulekuoskuste kujunemist (kodus, tööturul, ühiskonnas), soodustada teabe iseseisva hankimise ja kasutamise oskuse kujunemist, mõjutada väärtushinnanguid

6.3. Toimetulekuõppe põhimõtted

(1) Õppetöö kavandamisel arvestatakse nii klassi tervikuna, puude struktuurist tulenevaid õpilasrühmi klassis kui ka iga õpilast individuaalselt. Õppeülesanded valitakse õpilase potentsiaalset arenguvalda arvestades: need nõuavad pingutust, kuid abi korral on jõukohased. Arendamist vajavad toimetulekuõppel oleva õpilase psüühika, isiksuseomadused ning tegevusvaldkonnad: tunnetustegevus (tähelepanu, tajus, mälu, mõtlemine); suhtlemisvahendid ja suhtlemine; tunde- ja tahtevald; psühhomotoorika; hinnangud ja hoiakud jne. Õpetamise tulemusel kujunevad ajus kompensatsioonimehhanismid – muutub ja täiustub kahjustatud (alaarenenud) funktsionaalsüsteemide talitlus, hakkavad arenema mõned puuduvad süsteemid. Eesmärk on kujundada organismi funktsioonid võimalikult iseseisvaks toimetulekuks sotsiaalses keskkonnas. Üldised arengueesmärgid konkretiseeritakse arengu- ja tegevusvaldkondade kaupa, individuaalseid kajastavad individuaalsed õppekavad, mille koostamisel arvestatakse ka isiklikke rehabilitatsiooniplaane.

(2) Õpetamine ja kasvatamine toimub jõukohase praktilise tegevuse protsessis, millega kaasneb õpilastele mõistetav verbaalne teave. Eesmärk on, et õpilased omandaksid jõukohased praktilised oskused ja selleks vajalikud minimaalsed teadmised igapäevastes korduvates situatsioonides toimetulekuks. Oskused konkretiseeritakse õpitulemustes, mille alusel koostatakse ainekavad. Elus toimetuleku oskuste kujundamisel on olulisemad elu- ja toimetulekuõppe ning tööõppe (kunst ja käeline tegevus). Toimetuleku eelduseks oleva mootorika arendamine toimub peamiselt rütmika ja kehalise kasvatuses tundides, pikapäevavarühmas ning klassi- ja koolivälises tegevuses. Oma ja teiste tegevust, sh käitumisele võimalikult adekvaatse hinnangu andmist, kujundatakse pidevalt, rõhutatakse positiivset ja suunatakse otsima eksimuse parandamise võimalusi.

(3) Õppimine toimub võimalikult reaalses keskkonnas. Toimetulekuõppe suunab õpilast täitma korduvates situatsioonides praktilisi ülesandeid koostegevuses ja eeskujuga järgi, rakendama omandatud oskusi näidise ja lihtsa suulise korralduse alusel. Õpilased võtavad võimete kohaselt osa oma tegevuse kavandamisest ja tulemuse hindamisest. Õpilase tähelepanu tuleb lõpptulemuse saavutamiseks suunata iga osatoimingu tähtsusele. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Tähtsustatakse õpilase huvi kujundamist võimalikult iseseisvalt tegutsemiseks.

(4) Oluline on õpetaja ja õpilase positiivne ühistegevus, õpilase tegevus potentsiaalses arenguvallas, abi täpne reguleerimine. Õpioskuste kujundamist soodustavad kõigi pedagoogide ja lastevanemate ühised nõudmised ja samalaadne abi. Toimingute struktuuri omandamine toimub minimaalsete tegevussammude ja osaoskuste kaupa, omandatud osatoimingud ühendatakse ahelaks.

(5) Praktilise tegevuse baasil areneb suhtlemine ja kogemustele (mälu kujutlustele) toetuv vaimne tegevus, kujunevad tunnetustegevuse elementaarsed oskused.

(6) Õppe- ja kasvatusprotsessi käigus õpivad õpilased oma võimetele vastavalt:

- 1) kasutama olemasolevaid teadmisi ja oskusi varieeruvates tingimustes;
- 2) küsima ja uusi oskusi omandama;
- 3) tegutsema;
- 4) kasutama oma kaemuslik-kujundilist intellekti, reguleerima emotsioone lähtuvalt oma intellekti arengust;
- 5) konstrueerima eeskujuga ja näidise alusel;
- 6) võrdlema oma tegevuse tulemust etaloniga;
- 7) õppima koostegevuses või juhendatult koos teistega, õppima jälgima kaaslaste ja oma tegevust ning hindama resultaati;

8) lahendada praktilisi probleeme ja tegema valikuid.

6.3.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I.-2. klassis

(1) Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on tajude, mille baasil areneb tegevusaktide äratundmine ning kaemuslik-praktiline mõtlemine. Tunnetustegevuse arendamiseks on vajalik tahtmatu tähelepanu väline suunamine.

- 1) Tajude arendamine. Objekti tunnuste suunatud märkamine eri meeltega; esemete eristamine taustast; tajuvälja laiendamine; objekti ja graafiliste kujutiste rühmitamine 1–2 tajutava tunnuse alusel; ruumisuhete (all, peal, ees, taga, kõrval) ja ajasuhete (samal ajal, enne, pärast) tajumine.
- 2) Mälu. Varem tajutud objektide ja tegevusaktide äratundmine; toimingute sooritamise vahetult eelnevalt tajutud näidise järgi; seoste tegevus – objekt – tunnus, keeleüksus – alternatiivvahendid kujundamine. Töömälu mahu arendamine (kuni 4 üksust); mälukujutluste aktiveerimine verbaalsete ja mitteverbaalsete signaalide abil. Objektide paigutuse taastamine varem tajutu põhjal.
- 3) Mõtlemine. Kaemuslik-praktiline mõtlemine: ülesannete täitmine tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades, rühmitamine tajutavate tunnuste alusel, rühmade koostise muutmine.
- 4) Motoorika. Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on motoorika areng: passiivsed liigutused, liigutuste sooritamise imiteerimine, näidise ja instruksiooni järgi, omandatud liigutustereotüüpide rakendamine tegevuses eneseteenindamiseks. Silma ja käe liigutuste koordineerimine, objektide jälgimine, liigutuste rütmi ja tempo muutmine. Elementaarsed vaimsed tegevused reguleeritakse liigutuste abil.

(2) Õpetuse põhitaotluseks on õppimiseks vajalike alusoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil:

- 1) kontakt erisuguseid vahendeid kasutades: kontakti astumine, kontaktis osalemine, kontakti kestuse pikendamine;
- 2) adekvaatne reageerimine arusaadavatele korraldustele;
- 3) lülitumine praktilisse tegevusse ning ümberlülitumine ühelt tegevuselt teisele;
- 4) oma välimuse ja õppevahendite korrashoid;
- 5) baaslausungite moodustamine ja/või alternatiivsete suhtlusvahendite situatiivne kasutamine.

(3) Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel. MINA kui osaleja praktilises tegevuses ja suunatud esemelises mängus kontaktile ja koostegevusele täiskasvanuga (pedagoogiga).

(4) Õppetöös rakendatakse valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi, õpilaste tegevust verbaliseerib pedagoog.

(5) Õpilaste võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.

(6) Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse tegevusakte põhimõttel ÕIGE-VALE, õpitegevust ja käitumisakte motiveeritakse võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Tegevuses osalemisele antakse positiivne hinnang. Kujundatakse tegevuse TAHAN-motiivi.

(7) Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajaduste rahuldamisel toime tulema ilma lähedase täiskasvanu abita.

6.3.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 3.-6. klassis.

(1) Juhtivaks tunnetusprotsessiks on tajude, suureneb mälukujutluste osakaal vaimses ja praktilises tegevuses. Areneb kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult kujundiliste elementidega. Tunnetustegevuse arendamiseks on vajalik tähelepanu suunamine eri vahenditega (sh visuaalsed orientiirid), tähelepanu kestuse pikendamine, motoorne aktiveerimine.

- 1) Tajude arendamine. Tunnuste ja osade märkamine, võrdlemine, sama objekti või graafilise kujutise äratundmine eri asendis, taustal, eri meeltega. Oluliste/tüüpiliste ja juhuslike tunnuste eristamine. Terviku moodustamine osadest. Osatoimingute järjestuse tajumine tegevusaktis. Erisuunaliste ruumisuhete (sh vasakul/paremal) tajumine. Ajasuhete (sündmuste järjestuse) tajumine.
- 2) Mälu. Tuttavate objektide graafiliste kujutiste ja toimingute äratundmine varieeruvates tingimustes. Stereotüüpsete toimingute sooritamise tutvustamine olukordades. Kujutluste aktiveerimine verbaalse-alternatiivse teabe alusel. Töömälu mahu arendamine (kuni 5 üksust), üksuste/sümbolite järjestuse säilitamine. Kujutluste verbaliseerimine suunatult.
- 3) Mõtlemine. Kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult kujundiliste elementidega: abivahendite otsimine ja kasutamine, ülesande täitmine variatiivsetes tingimustes. Terviku moodustamine osadest. Õpiülesannete täitmine praktiliselt ja materialiseeritult. Variatiivne rühmitamine suunatult: varieeritakse objekte, objektide arvu, rühmitamist.
- 4) Motoorika. Erisuunalised liigutused. Liigutuste ahela sooritamise tutvustamine olukordades toetudes kaasneva instruksiooni järgi (vajaduse korral imiteerimine). Eri kehaosade motoorika koordineerimine. Peenliigutuste arendamine. Liigutuste sooritamise verbaliseerimine (pedagoog – õpilane). Sobimatute liigutusstereotüüpide asendamine.

(2) Põhitaotlus on kujundada baasoskuste harjumuslik sooritamise, arendamist vajab tegevusega kaasnev suhtlemine (tegevusele ärgitamine, protsessi suunamine, tulemuse sõnastamine), oma tegevuse suunatud elementaarne kommenteerimine.

(3) Rõhuasetus on oma MINA teadvustamisel, õppekavaterviku kujundamise aluseks on suhted MINA/MEIE ja MINA/ÕPILANE.

(4) Kõne. Baassõnavara arendamine, situatiivse dialoogi harjutamine, etiketisuhetlemine. 2–3 lausungi tähenduse seostamine. Kohandatud lühitekstide tähenduse mõistmine (vajaduse korral kaasneb visuaalne näitlikkus). Mõnest lausungist koosneva teksti loomine (abiga).

(5) Õppetöös rakendatakse valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Õpilane hakkab oma tegevust elementaarselt kommenteerima, kasutades suunatult verbaalseid või alternatiivseid vahendeid. Õpetamine muutub ainekeskseks.

(6) Õpilaste võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.

(7) Elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse kujundamine.

(8) Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI. Õpitegevust ja käitumisakte motiveeritakse võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele. Vähendatakse negatiivsete hoiakute mõju. Kujundatakse TAHAN-motiivi kõrvale positiivse hinnangu abil PEAB-motiivi. Võimaldatakse valikuid.

(9) Oluline on õpetada õpilast tuttavas situatsioonis jõukohaste ülesannetega võimalikult iseseisvalt toime tulema ja abiga ka keerukamates olukordades hakkama saama (varieeruv situatsioon, vahendid). Tehakse algust lihtsa töö oskuste õpetamise ning harjutamisega.

6.3.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 7.-9. klassis

(1) Tunnetustegevuses kasvab märgatavalt mälu roll ja kujuneb osaliselt kaemuslik- kujundiline mõtlemine, mis võimaldab ette kujutada tegevust tuttavas situatsioonis. Tähelepanu hoidmist soodustab harjumustele toetuv tegevus.

- 1) Tajude arendamine. Aja ja ruumi analüütiline tajumine samal ajal eri meeltega, tuttavate objektide ja sündmuste mitmetele tunnustele ja mälule toetuv (simultaanne) tajumine,

- kogemustele toetuv stseenide ja lihtsate stsenaariumite analüütiline tajumine (jälgitav sündmus, pilt, pildiseeria, tekst).
- 2) Mälu. Tuttavate objektide graafiliste kujutiste valikuline äratundmine ja meenutamine ülesandest lähtuvalt. Kogemuste ja esitatud teabe eristamine. Mälukujutluste konkretiseerimine ja uute seoste loomine täiendava teabe abil. Stereotüüpsete tegevusaktide variatiivsuse kujundamine, juhuslike/stereotüüpsete assotsiatsioonide pidurdamine. Lühikese ja arusaadava instruksiooni säilitamine mälus ja selle arvestamine toimingut sooritades. Kujutluste verbaliseerimine, graafiline kujutamine.
 - 3) Mõtlemine. Kaemuslik-praktilisele mõtlemisele lisandub osaliselt kaemuslik- kujundiline mõtlemine, mis võimaldab ülesannete täitmist kujutlustele toetudes. Vajalike abivahendite valimine või valmistamine. Õppeülesannete täitmine, toetudes isiklikele kogemustele ja eri meeltega tajutavatele vahenditele (sh kõnele). Rühmitamine 2–3 üldistustasandil, allrühmade moodustamine. Elementaarsete põhjus-tagajärg-seoste teadvustamine praktilises tegevuses.
 - 4) Motoorika. Praktiliseks tööks vajalike liigutuste omandamine (spetsiifika sõltuvalt tegevusest). Liigutusstereotüüpide kujundamine sõltuvalt tegevusest, varieerimine sõltuvalt tingimustest. Liigutuste teadlik järjestamine, lähtudes osatoimingute ahelast.
- (2) Põhitaotlus on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus ja õpitud tegevustes.
 - (3) Õppekavateraviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE suhted kodukoha ja tegevusega.
 - (4) Baas- ja vähe laiendatud lausungi mõistmine ja kasutamine suhtlemisel. Suuliste ja kirjalike kohandatud lühitekstide mõistmine. Oma tegevuse ja tajutud sündmuse sõnastamine lühitekstina, täiendava teabe lisamine küsimustele vastates. Täiendava teabe vajadusest ja puudulikkusest teatamine. Õpitud suhtlemisstrateegiate rakendamine. Situatsioonile vastav rollisuhtlemine. Väljendite mõningane varieerimine, ütluse pragmaatilise tähenduse tuletamine situatsioonis.
 - (5) Õppetöös rakendatakse jätkuvalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse valdavalt praktilisi tegevusi, õpilast suunatakse oma tegevust kommenteerima verbaalselt ja/või alternatiivsete vahenditega.
 - (6) Õpilaste võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.
 - (7) Elementaarse lugemis-, kirjutamis-, arvutamise- ja mõõtmisoskuse kujundamine ja oskuste kasutamine tegevuses.
 - (8) Väärtuskasvatuse seisukohalt hinnatakse tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI. Motiivi ja eesmärgi seose teadvustamine: TAHAN – TEEN; PEAB / ON VAJA – TEEN; TAHAN – EI TOHI – EI TEE. PEAB-motiivi kõrvale VAJA-motiivi kujundamine positiivse hinnangu abil lähtuvalt eesmärgist või tulemuse teadvustamisest.
 - (9) Oluline on õpetada õpilast võimalikult iseseisvalt toime tulema. Kujundatakse lihtsa töö oskusi:
 - 1) omandatud toimingute rakendamine ahelana, osaliselt muutuvates tingimustes;
 - 2) toimingu suunatud planeerimine, teabe otsimine sõltuvalt ülesandest (pilt, plaan, lühitekst);
 - 3) töövahendite ja materjali sobivuse hindamine;
 - 4) kujutluse loomine tulemustest – osatoimingute ning vahendite valik ja järjestamine;
 - 5) suunatud enesekontroll: osatoimingute/operatsioonide järjestus ja tulemused, toimingu tulemus (võrdlemine näidisega).

6.4. Hooldusõppe põhimõtted

- (1) Hooldusõppe taotleb õpilase puuduliku arengu korvamist valdkondade kaupa, arvestades õpilase individuaalset arengupotentsiaali. Arengupuute osaliseks vähendamiseks rakendatakse

pedagoogiliste vahendite spetsiifilist süsteemi. Õppe- ja arendustegevuse käigus arendatakse ja/või kujundatakse puuduvaid ja/või lokaalsetest anatoomilistest kahjustustest sõltuvaid spetsiifilisi funktsionaalsüsteeme.

(2) Õppeülesanded valitakse potentsiaalset arenguvalda arvestades: need sooritatakse vajaliku abiga, valdavalt koostegEVuses. Praktilise tegevuse kaudu arendatakse lapse mootorikat, eneseteenindamise oskusi, elementaarset tunnetustegevust ja suhtlemist, kujundatakse hoiakuid.

(3) Individuaalsete õppekavade koostamisel arvestatakse ka isiklikke rehabilitatsiooniplaane.

(4) Arendamise ja õpetamise suunitlus on võimalikult iseseisev eneseteenindamine. Arendatakse orienteerumisoskust lähimas ümbruses, mootorikat, sensomotoorseid oskusi ning elementaarset suhtlemist, sh võimaluse korral kõnet.

(5) Hooldusõpe suunab õpilast omandama eneseteeninduse elementaarseid oskusi, elus toimetuleku oskusi ning võimetekohast käitumist lähimas ümbruses ja sotsiaalses keskkonnas. Oluline on tegevuste harjutamine potentsiaalse arenguvalla piirides, abi võimalikult täpne reguleerimine. Oluline on harjutamine tuttavas keskkonnas, pedagoogide ja lastevanemate kooskõlastatud tegevuses.

(6) Hooldusõppes toimub õpetamine tegevusvaldkondade kaupa ja toetub õpilase sensomotoorsele arengule (taju ja liigutuste seos). Harjutamine toimub minimaalsete tegevussammude/osaoskuste kaupa, omandatud osaoskusi rakendatakse ahelana. Õppimine toimub reaalses lähimas keskkonnas. Praktilise tegevuse baasil areneb suhtlemine ja kujunevad harjumused. Õpilased võtavad koostegEVuses võimetekohaselt osa oma tegevuse jaoks vajalike vahendite valikust ja suudavad neid vähevarieeruvas situatsioonis kasutada.

(7) Õppe- ja arendusprotsessi käigus õpivad õpilased oma võimete ulatuses:

- 1) tunnetama (ära tundma) ümbritsevat keskkonda ja tuttavas olukorras harjumuspäraselt käituma;
- 2) andma märku oma vajadustest ja väljendama vähesel määral oma tundeid ümbritseva suhtes, eelistama positiivseid emotsioone;
- 3) omandama lihtsaid oskusi või osaoskuste ahelaid tuttavas situatsioonis ja keskkonnas pideva korduva tegutsemise ja harjutamise tulemusel;
- 4) sooritama omandatud toiminguid koostegEVuses täiskasvanuga, positiivselt suhtuma abistaja tegevusse (suunamine, füüsiline abi);
- 5) tegutsema koos juhendajaga, osalema toimingute sooritamisel vastavalt oma sensomotoorsele arengule;
- 6) sooritama praktilisi valikuid vähevarieeruvates olukordades.

6.4.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I arengutasemel

(1) Esimesel arengutasemel orienteerub õpilane ümbritsevas ja iseendas aistingute tasandil. Eesmärk on arendada tunnetust eri meeltega, luua eeldused geštalttaju kujunemiseks.

- 1) Tähelepanu. Pilkkontakti saavutamine, lühiajaline hoidmine ja suunamine. Tähelepanu hoidmiseks vajaliku kehaasendi säilitamine või võimetekohane muutmine. Võimaluse korral oma käeliigutuste jälgimine. Tähelepanu lühiajaline hoidmine žestide ja/või sõnaga, pilgu hoidmine ja vähene säilitamine objektide liigutamisel või paigutuse muutmisel. Tähelepanu säilitamise kestuse pikendamine – lapse jaoks märgatavate stiimulite esitamine koos positiivse kinnitusega. Tähelepanu ümberlülitamine stiimuleid asendades.
- 2) Aistingud ja taju. Üksikute tunnuste suunatud märkamine: ere valgus, liikuv objekt, heli, müra, objekti pind (temperatuur, sile/krobeline jne). Oma keha puutetundlikkuse arendamine.
- 3) Mälu. Mõne läheduses oleva tuttava objekti äratundmine 1–2 tunnuse alusel.

- 4) Mõtlemine. Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine: manipuleerimine esemetega, võimetekohane tegutsemine tuttava abivahendiga.
- 5) Motoorika. Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on motoorika areng: passiivsed liigutused koostegevuses ja imiteerimise järgi, esemete haaramine, hoidmine ja lahtilaskmine, omandatud liigutusstereotüüpide mitmekesistamine. Objektide jälgimine, liigutuste suuna, amplituudi, rütmi ja tempo muutmine. Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.

(2) Õpetuse põhitähtsuseks on elementaarsete liigutuste ja toimingute sooritamise abiga, koostegevuses, mõne liigutuse sooritamise imiteerides või iseseisvalt; sihipäraste liigutuste sooritamise füüsilise abiga ja stereotüüpsete liigutuste mitmekesistamine. Tuttavas situatsioonis pedagoogi intonatsioonile, mõnele sõnale või žestile reageerimine. Õpilaste emotsionaalsete seisundite diferentseerimine kohese tagasiside abil.

(3) Esimesel arenguastmel on rõhuasetus õpilase kaasamisel enesetunnetusele aistingute tasandil, kontakti loomisel ja saavutamisel.

(4) Häälelisele aktiivsusele, häälitsemisele ergutamine, hääle tekke stimuleerimine. Sõna tajumine signaali rollis (pidev kordamine) ja sümbolina (sõna ja eseme koosesitus). Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilaste füüsilist seisundit ja vaimset arengut.

(5) Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga, millest sõltuvalt arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi.

(6) Laste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, abivahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.

(7) Positiivsete elamuste esilekutsumine minimaalsete edusammude eest (füüsiline kontakt, naeratus, toon). Positiivse emotsiooni kestuse pikendamine. Õpilastele meeldiva elu- ja õpikeskkonna loomine. Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest märku andma.

6.4.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II arengutasemel

(1) II arengutasemel on õpilaste juhtivaks tunnetustegevuseks kohanemine ümbritsevaga geštalitajale toetudes ja oma keha seisundi tajumine.

1. Tähelepanu. Elementaarse valikulisuse kujundamine koostegevuses. Tähelepanu suunamine ja hoidmine žestide ja sõnaga, objektide jälgimine nende liigutamisel või paigutuse muutmisel.
2. Taju. Objekti ja tunnuste suunatud tajumine eri meeltega äratundmiseks (kuju, värvus, suurus; heli, müra, temperatuur, pinnaomadused), esemetega manipuleerimine, sh koostegevuses vastavalt nende funktsioonile.
3. Mälu. Objekti äratundmine mingil taustal 2–3 hulgast (suunamine näidise, sõna, žestiga). Sama funktsiooniga, kuid 1–2 tunnuse poolest erinevate objektide äratundmine.
4. Mõtlemine. Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine. Objekti ja abivahendi valimine 2–3 objekti hulgast koostegevuses, mõne tuttava objekti valimine koostegevuses, eeskuju ja/või korralduse alusel. Valik erinevate tunnustega objektide hulgast. Tegevusvahendi kasutamine stereotüüpsetes ja vähevarieeruvates tingimustes.
5. Motoorika. Liigutuste sooritamise eeskuju järgi, vajaduse korral koosliigutused, žestide ja sõnaga suunatud liigutused. Liikumine ruumis, silma- ja käeliigutuste seostamine. Kahe või enama eri liigutuse korduv sooritamise (järjestikune, samaaegne). Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.

(2) II arengutaseme põhitähtsus on õpitud lihtsate toimingute sooritamise stereotüüpses situatsioonis, mõne abivahendi kasutamine suunatud. Mõne omandatud stereotüüpse liigutusliku toimingute sooritamise variatiivsetes tingimustes (abivahendid, keskkond). Adekvaatne reageerimine

pedagoogi intonatsioonile, mõnele sõnale või žestile tuttavas situatsioonis.

(3) II arengutasemel on rõhuasetus õpilase kaasamisel lihtsasse koostegevusse, eneseteenindusse, jõukohaste osatoimingute/operatsioonide sooritamise abiga, mõnede sooritamine iseseisvalt.

(4) Ühesõnalise korralduse, lihtsa situatiivse kõne mõistmine (lausung kuni 3 sõna), sõna/lausungi mõistmine tegevuses koos žesti/osutamisega. Alternatiivsete, tuttavate suhtlemisvahendite mõistmine. Aktiivsele suhtlemisele suunamine: oma vajadustest teatamine (sh soov kontakti astuda), vastamine pedagoogile; objektile või tegevusele osutamine vastavalt oma kõnearengu tasemele. Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilase füüsilist seisundit ja vaimset arengut.

(5) Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga. Arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi. Kujundatavatest tegevustest lähtuvalt luuakse sobivaid õpikeskkondi.

(6) Õpilaste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, abivahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.

(7) Positiivsete emotsioonide toetamine ning hoidmine toimingute/operatsioonide sooritamise ajal ja järel. Negatiivsete emotsioonide pärssimine, rahulikumale käitumisele positiivse hinnangu andmine.

(8) Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest märku andma, motiveerida iseseisvalt tegutsema, toetades iseseisvat tegutsemist võimalikult täpselt reguleeritud abiga.

6.4.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III arengutasemel

(1) III arengutasemel hakkab õpilastel vähesel määral kujunema analüütiline tajus, põimudes mälukujutlustega.

1. Tähelepanu. Võimalikult iseseisev tähelepanu suunamine ja säilitamine oma praktilises tegevuses. Tähelepanu ümberlülitamine ühelt stiimulilt teisele.
2. Tajus. Objekti ja toimingute geštalt- ja analüütiline tajus (objektid eri asendis, eri taustal, tegevus eri asendis ja kohta muutes); nägemistajus välja laiendamine.
3. Mälu. Tuttavate objektide ja samade toimingute äratundmine igapäevastes varieeruvates tingimustes: paigutus ruumis, erinev taust, mõneti erisuguste tunnustega / erisuguste funktsioonidega objektid. Harjumustele toetuvate toimingute sooritamine koostegevuses või iseseisvalt (protseduurimälu).
4. Mõtlemine. Elementaarne kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult mälukujutlustega. Objekti ja abivahendi valik 2–3 objekti hulgast eeskuju ja korralduse (sh žesti) ja mälu abil. Valik oluliselt erinevate ja vähe erinevate tunnustega objektide hulgast. Tegevusvahendi kasutamine varieeruvates tingimustes.
5. Motoorika. Liigutuste elementaare koordineerimine, liikumine ruumis, stereotüüpsete liigutusahelate sooritamine, liigutusrütmi muutmine, käe ja sõrmede liigutuste täpsuse harjutamine. Elementaarse tunnetustegevuse aktiveerimine liigutuste abil.

(2) III arengutaseme põhitaotlus on omandatud praktilise toimingu ahela sooritamine variatiivsetes tingimustes (sama abivahend erinevas funktsioonis, erisugused vahendid samas funktsioonis, keskkond). Tegutsemisele ärgitatakse vajaduse korral lihtkorralduse, žesti, stimuleeriva kaasliigutuse, alustatud koostegevuse, piktogrammi vm alternatiivse kommunikatsioonivahendi abil.

(3) III arengutasemel on rõhuasetus II arengutasemel omandatud oskuste täiustamisel ja uute, võimetekohaste osaoskuste/oskuste õpetamisel, õpilase kaasamisel eneseteenindusse:

harjumuspäraste osatoimingute/operatsioonide seostamine toimingute ahelaks, osatoimingute iseseisva sooritamise osakaalu suurendamine, mõne omandatud toimingu iseseisev sooritamine.

(4) Elementaarne suhtlemine: situatiivsete repliikide (verbaalsed, alternatiivsed) mõistmine ja neile vastamine. Oma tegevuse ja vajaduste elementaarne sõnastamine / alternatiivsete vahenditega väljendamine. Korralduste mõistmine ja täitmine oma kogemuste piires. Suhtlemisvahendite õpetamisel arvestatakse õpilase füüsilist seisundit ja vaimset arengut.

(5) Õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooni ja sobiva õpikeskkonnaga. Arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi. Kujundatavatest tegevustest lähtuvalt luuakse varieeruv igapäevaelu arvestav õpikeskkond.

(6) Õpilaste füüsiline areng ja vaimsed võimed on oluliselt erinevad. Seetõttu varieeritakse tegevusi, õpituatsioone, abivahendeid, suhtlemisvahendeid, abi osutamist ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt iga õpilase individuaalseid võimeid ja iseärasusi arvesse võttes.

(7) Emotsioonide minimaalne intellektualiseerimine, sh negatiivsete emotsioonide pärssimine, positiivse hinnangu andmine oodatud käitumisele ja osatoimingute ahela oodatud tulemusele. Õpilase positiivne toetamine variatiivsetes situatsioonides, õpilasele mõistetavate piirangute rakendamine: intonatsioon, EI-hinnang, kontakti vähendamine.

(8) Oluline on õpetada õpilasi oma põhivajadustest mõistetavalt (verbaalsete või alternatiivsete vahenditega) märku andma.

§ 7. Üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine

Kooli õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üldpädevusteks, konkreetse klassi lõpuks omandatud pädevusteks (ehk õppeainepädevusteks) ning valdkonnapädevusteks.

Üldpädevused on aineülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

Õppeainepädevus kujuneb saavutatud õpitulemuste alusel. Taotletavad õppeainepädevused määratletakse ainekavades klassiti.

Valdkonnapädevused kujunevad ühte ainevaldkonda kuuluvate õppeainete õpetamise tulemusel – õppeainete eesmärkide ja õpitulemuste toel. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväline tegevus.

7.1. Üldpädevused

(1) Kooli õppekava taotleb järgmiste üldpädevuste kujunemist:

- 1) **kultuuri- ja väärtuspädevus** – mõista oma suhet teiste inimestega, looduse ja kultuuriga; mõista ja arvestada sotsiaalseid norme, sh ühiskonnas kehtestatud moraalinorme ja neile vastavalt käituda;
- 2) **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata oma võimeid ja oskusi ühiskonnas, mõista vastutust oma tegude suhtes, käituda paindlikult oma teadmiste ja oskuste piirides, tulla toime oma emotsioonide reguleerimisega;
- 3) **õpipädevus** – suutlikkus õppeülesandes orienteeruda, seda sooritada või täita, ennast kontrollida; õppida koostegevuses, eeskuju või näidise järgi, instruksiooni järgi; valida algoritme ja strateegiaid tuttavate hulgast; küsida ja otsida abi ja vajalikku teavet, kasutada jõukohaseid kirjalikke instruksioone, teha ja kasutada märkmeid;
- 4) **sotsiaalne ja kodanikupädevus** – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja

Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

- 5) **suhtluspädevus** – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt;
- 6) **matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus** – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades;
- 7) **ettevõtlikkuspädevus** – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärgid ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske, rakendada finantskirjaoskust;
- 8) **digipädevus** – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja -võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

(2) Üldpädevuste kujundamine põhikooli riikliku õppekava alusel õppijal

	I kooliaste 1.-3. klass	II kooliaste 4.-6. klass	III kooliaste 7.-9. klass
Kultuuri- ja väärtuspädevus	* peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist * on viisakas, täidab lubadusi * teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida *oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada * teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt * käitub loodust hoidvalt * oskab ilu märgata ja hinnata * hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest	* hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikme, sõbra, kaaslaste ja õpilasena * peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest * väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust * väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest * väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada	* tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires * tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule * omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt * mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes * suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist
Enesemääratlus-pädevus	* hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve * oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda	* väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest * on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast	* väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne

Õpipädevus	* tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel * suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada	* oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest * oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada * oskab teha vahet faktil ja arvamusel	* on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	* austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seotuvaid käitumisreegleid	* tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme	* on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust, Eesti riiklikust iseseisvusest
Suhtluspädevus	* mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitatud väljendeid ja lihtsamaid fraase * teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema	* oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides * oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet * tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel	* suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid * valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogia-ala- ne pädevus	* arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades * eakohaseid ülesandeid lahendades * oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada * oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda	* on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse * tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel * erinevates eluvaldkondades	* suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist * oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi * oskab probleemide ja ülesannete lahendamiseks kasutada erinevaid tehnoloogilisi vahendeid
Digipädevus	* oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid infotehnoloogilisi vahendeid	* oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste	* suudab infotehnoloogilises maailmas toime tulla ning infotehnoloogilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada
Ettevõtlikkus - pädevus	* oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada * oskab koostada päevakava ja seda järgida	* oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida	* on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest, rakendab finantskirjaoskust * mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele

(2) Üldpädevuste kujundamine põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppes

	1.-2. klassis 2. klassi lõpuks õpilane:	3.-5. klassis 5. klassi lõpuks õpilane:	6.-7. klassis 7. klassi lõpuks õpilane:	8.-9. klassis Põhikooli lõpuks õpilane:
Kultuuri- ja väärtuspädevus	* tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena * hindab käitumisakte õige/vale-, meeldib / ei meeldi- tasandil * oskab looduses käituda õpitu ulatuses ning hinnata oma ja teiste käitumist looduses õige/vale põhimõttel *märkab ilu	* arvestab teadaolevaid motiive ja tingimusi käitumisaktide hindamisel, väljendab käitumisaktis ilmnenu iseloomumadusi * kirjeldab oma käitumist konfliktisituatsioonis *hoidub loodust kahjustavast käitumisest	* lahendab konflikte rahumeelselt * teab inimtegevuse mõju loodusele, hoidub loodust kahjustamast	* mõistab igapäevaelus ilmnevaid inimese ja keskkonna seoseid * arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi, peab kinni kokkulepetest (sh perekonnas), tunneb vastutust oma tegude eest * järgib ühiselu reegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli
Enesemääratlus- pädevus	* eristab oma-võõrast-ühist *hoiab (õpetaja suunamisel) oma lähiümbruses korda ja puhtust, hoiab korras oma koolitarbed *hoiab korras oma välimuse	* hoidub kaaslast kahjustavast käitumisest * mõistab omandisuhteid OMA – VÕÕRAS – ÜHINE-tasandil ja käitub vastavalt eristab tuttavates situatsioonides ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki *hoiab puhtust ja korda kodus ning koolis	* käitub viisakalt, tunneb kombeid * kirjeldab oma käitumist, hindab seda ja vajaduse korral korrigeerib * tunneb tervisliku eluviisi põhitõdesid ja järgib neid	* lahendab lihtsamad eriolukorrad, astub vastu ebasoovitavatele ahvatlustele ning eetiliselt või õiguslikult valedele ettepanekutele

Õpipädevus	* loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa * leiab paberilehelt ja raamatu leheküljelt vajaliku teabe (suunamisel) * viib kokku eseme või kujutluse ja keelelise väljendi, tunneb tuttavaid esemeid kirjelduse järgi * täidab ülesanded koostegevuses, eeskujul, näidise ja omandatud oskuste piires suulise korralduse järgi	* täidab ülesandeid eeskujul, näidise ja õpitud oskuse piires verbaalse korralduse (sh kirjaliku instruksiooni) järgi * õpib üksi, klassis ning kodus, osaleb ühistöös * kasutab tuttavaid abivahendeid õpiülesannete täitmisel (sh lihtsaid skeeme ja sümboloid) * kasutab õpitud enesekontrollivõtteid (resultaadi kontroll, operatsioonaalne kontroll) * loeb jõukohast õppeteksti ladusalt, tõlgendab õpitud teksti oma sõnadega, kujutab kirjeldatud objekte ja situatsioone ette * vormistab oma õpiülesanded nõuetekohaselt	* kasutab õpioskusi ja tuttavaid abivahendeid * oskab märgata oma õpiraskusi, küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda * valdab emakeele praktilist grammatikat, st mõistab ja kasutab süntaktilisi konstruktsioone nende tähendust arvestades * valdab omandatud õpitoimingute struktuuri: formuleerib ülesande, kavandab tegevuse, täidab ülesande, kontrollib ja hindab tulemust * täidab õpitud erialal tööülesandeid, kasutab juhendaja abi * loeb ladusalt, hangib informatsiooni oma teadmistele vastavast tekstist	* täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas * loeb, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel * eristab vahendeid tarbekeemias ja füüsikas * kasutab jõukohaseid teabevahendeid, teeb märkmeid (konspekterib), koostab tarbekirja
Sotsiaalne ja kodaniku-pädevus	* käitub tuttavas situatsioonis viisakalt	* käitub koolis ja avalikes kohtades viisakalt, tunneb ja järgib lihtsamaid kombeid * eristab fantaasiat ja reaalsust	* hindab objektiivselt kaaslaste käitumist, saab aru iseloomude ja võimete erinevustest * selgitab rahulikult oma seisukohta kaaslastele	* tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna * teab nimetada oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab seista oma õiguste eest, lahendab konflikte seadusi ning moraalinorme arvestades

Suhtluspädevus	* kuulab ja vastab küsimustele * väljendab ennast 3–4-sõnaliste lihtlausetega * kontakteerub ühistegevuses teiste inimestega, palub abi ja osutab ise abi kaaslastel	* alustab ja jätkab dialoogi * väljendab ennast arusaadavalt (sh lühitekstide abil) * kirjeldab oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka tagantjärele	* kirjeldab oma praktilist ja vaimset tegevust	* suhtleb vastavalt olukorrale, arvestab partneriga * esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus ja arvestab teistega
Matemaatika, loodusteaduste ja tehnoloogia-alane pädevus	* kujutab ette ja modelleerib lühitekstis kirjeldatud situatsiooni * selgitab mõisteid ööpäev ja aastaajad * võrdleb ja rühmitab esemeid ja kujutisi erinevate tajutavate tunnuste alusel * eristab objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi; tajub ruumisuhteid esemete ja kujutiste ning nende osade vahel * vaatleb esemeid ja märkab nende erinevusi * arvutab 20 piires	* vaatleb sihipäraselt, võrdleb ning rühmitab objekte ja nähtusi, kui rühmitusalus on antud * mõistab ruumi ja aja suhteid, väljendab neid kõne	* loeb lihtsat plaani, kaarti, tabelit * tegutseb vastavalt päevakavale * teeb vaatluse põhjal järeldus	* mõistab ülesannete õige tõlgendamise ning enesekontrolli tähtsust, kasutab omandatud töövõtteid
Ettevõtlikkus-pädevus	* osaleb klassi ühistegevuses (sh õpitud süžee mängudes)	* osaleb jõukohaselt ühistegevuses, abistab kaaslast	* täidab ühistegevuses erinevaid ülesandeid, käitub vastavalt rollile * mõistab töö vajalikkust	* hindab õigesti oma võimeid ning kujutab ette oma toimetulekut elus (sh tööturul) * teab kutseõppe ja täiendusõppe võimalusi * väärtustab praktilist tööd ja on omandanud valmisoleku kutseõppeks

Digipädevus		* oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid infotehnoloogilisi vahendeid * on teadlik digikeskkonna ohtudest; oskab kaitsta oma isikuandmeid	* oskab kasutada infotehnoloogilisi vahendeid ja koolis õpitud arvutiprogramme	* oskab kasutada arvutit ja internetti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste
--------------------	--	---	--	---

(3) Üldpädevuste kujundamine põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava toimetulekuõppes

	1-2 klassi lõpuks õpilane:	3-6 klassi lõpuks õpilane:	7-9 klassi lõpuks õpilane:
Kultuuri- ja väärtuspädevus	* hindab tuttavaid tegevusakte ÕIGE – VALE põhimõttel;	* hindab tuttavaid tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI	* hindab tajutavaid tegevusakte põhimõttel ÕIGE – VALE, MEELDIB – EI MEELDI;
Enesemääratluspädevus	* tunneb ära oma asjad;	* sooritab eneseteeninduse toimingud vastavalt omandatud kogemusele. * teadvustab oma rolli ühistegevuses osalejana;	* teadvustab oma rolli tegevuses;
Õpipädevus	* sooritab tegevusakte lihtsate lühikeste verbaalsete või alternatiivsete vahenditega esitatud korralduste alusel koostegevuses ja eeskuju järgi, sooritab omandatud tegevusakte iseseisvalt; * tunneb enamasti ära õpitud märgid või sümbolid objektide, sündmuste ja tegevuste	* valib tegevusakti eesmärgist lähtuvalt sobivaid vahendeid; * tunneb ära ja kasutab õpitud märke või sümboleid, sh tähti ja numbreid; suudab luua seost objekt – pilt – keeleüksus; * säilitab õppeülesannete täitmise ajal tähelepanu (kuni 5	* suudab tegevusakti eesmärgist lähtuvalt valida, ise teha ja kasutada sobivaid vahendeid variatiivsetes tingimustes; * tunneb ära ja kasutab õpitud märke või sümboleid, sh tähti ja numbreid; suudab luua seost objekt –

	tähistamiseks; * säilitab õppeülesannete täitmise ajal suunatult tähelepanu (kuni 3 min); * säilitab töömälus 2–3 objekti järjestuse; * sooritab liigutusi eeskuju järgi, muutes liigutuste rütmi ja tempot; koordineerib silma ja käe koostööd; jälgib liikuvat objekti.	min); * säilitab töömälus kuni 5 objekti järjestuse; * sooritab erisuunalisi liigutusi ja liigutuste stereotüüpset ahelat mälukujutlustele toetudes, suudab koordineerida eri kehaosade motoorikat;	pilt – skeem – keeleüksus; * suudab jõukohaste õppe- ja tööülesannete täitmise ajal olukorrast sõltuvalt tähelepanu ümber lülitada ja säilitada; * säilitab töömälus kuni 5 objekti järjestuse; * sooritab praktiliseks tööks vajalikke liigutusi ja suudab neid varieerida sõltuvalt tingimustest; * rakendab omandatud toiminguid ahelana (sh osaliselt muutuvates tingimustes);
--	--	---	---

Sotsiaalne ja kodanikupädevus	* meeldetuletamisel kasutab õpitud käitumismalle tuttavates situatsioonides; * oskab tuttavates situatsioonides märgata ohtlikke olukordi ja hoidub neist;	* valib tuttavates situatsioonides käitumiseks sobivaid õpitud käitumismalle; * suudab tuttavates situatsioonides ohtu ette kujutada ning ohule adekvaatselt reageerida;	* oskab tuttavates situatsioonides valida sobivat käitumismalli, lähtudes motiividest TAHAN – ON VAJA – PEAB ja reeglitest TOHIB – EI TOHI; * suudab ette kujutada ohtlikke situatsioone, neid vältida ja ohule adekvaatselt reageerida;
Suhtluspädevus	* otsib kontakti täiskasvanute ja kaaslastega; * väljendab oma põhivajadusi ja soove lihtsate keeleliste või alternatiivsete vahenditega (sõnad, baaslausungid); * reageerib arusaadavatele/täidab lühikesi ja arusaadavaid korraldusi harjumuspäraselt tegutsedes, kommenteerib suunatult tegevust (mida teeb?, mida?, millega?, kus?); * korraldustele adekvaatselt, vastab arusaadavatele repliikidele keelelisi või	* oskab astuda kontakti täiskasvanute ja kaaslastega; * väljendab arusaadavalt oma põhivajadusi ja soove ning küsib teistelt abi, kasutades keelelisi või alternatiivseid vahendeid; * täidab lühikesi ja arusaadavaid korraldusi harjumuspäraselt tegutsedes, kommenteerib suunatult tegevust (mida teeb?, mida?, millega?, kus?);	* oskab suhelda tuttavas situatsioonis vastavalt rollile nii täiskasvanute kui ka kaaslastega; * väljendab oma vajadusi ja soove, arvestades etiketsuhtlemist ja tuttavaid käitumisreegleid, tal on kujunenud hoiak ja oskus teatada teabe puudulikkusest mõistmisest ja täiendava teabe vajadusest; * täidab arusaadavaid korraldusi, seostab mitteverbaalset ja verbaalset teavet, ühendab ja kasutab tegevuses (planeerimine, sooritamine,

	alternatiivseid vahendeid kasutades;		enese kontroll) verbaalset ja visuaalset teavet, kommenteerib tegevust ja tulemust;
--	--------------------------------------	--	---

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	* eristab objekte tajutava tunnuse või funktsiooni järgi; * tajub objektidevahelisi ruumisuhteid (all, peal, ees, taga, kõrval); * orienteerub 2–3 objekti vahelistes ruumisuhetes; * rühmitab objekte ja nende kujutisi tajutavate tunnuste alusel, sh rühmitamise aluseid muutes; * orienteerub ööpäeva osades;	* eristab tuttavaid objekte ja sündmusi, eristab olulisi tüüpilisi tunnuseid juhuslikest tunnustest, tunneb ära sama objekti eri taustal ja eri asendis; * teadvustab objekti asukohta ruumis teiste objektide suhtes; * orienteerub ööpäeva rütmiga seotud tegevustes, teab nädalapäevade ja aastaaegade järjestust;	* tunneb kirjelduste järgi ära ja kujutab ette tuttavaid objekte ja sündmusi; * teadvustab objekti asukohta ruumis, arvestab kahte parameetrit (all paremal, taga peal jne); * rühmitab objekte ja nende kujutisi tajutavate tunnuste alusel (sh rühmitamise objekte, nende hulka ja aluseid muutes); * suudab ligikaudu ette kujutada tuttava toimingu sooritamiseks kuluvat aega, orienteerub kellaajas vähemalt pooltunni täpsusega, seostab kalendrikuu ja aastaaja;
Ettevõtlikkus- pädevus	* oskab tuttava mänguasja või didaktilise vahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile; * lahendab abiga tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades arusaadavaid praktilisi ülesandeid nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes;	* oskab didaktilise vahendi või tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile; * lahendab arusaadavaid praktilisi ülesandeid nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades; * varieeruvates tingimustes sooritab tuttavaid ja jõukohaseid tegevusakte iseseisvalt; * võrdleb suunatult oma töö resultaati näidisega;	* oskab didaktilise vahendi või tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgist lähtudes; * valib (positiivne/negatiivne valik) või teeb ise vajalikke abivahendeid ning lahendab arusaadavaid praktilisi ülesandeid tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades (sh tuttavates ja ka varieeruvates tingimustes); * sooritab ka varieeruvates tingimustes harjumuslikke tegevusakte iseseisvalt; * võrdleb oma töö resultaati näidisega.

Digipädevus	* oskab abiga kasutada mängulises- ja õppetegevuses kodus ja koolis kasutuselolevaid infotehnoloogilisi vahendeid * kasutab vajadusel abiga arengtasemele vastavat kommunikaatorit;	* oskab suunamisel kasutada kodus ja koolis kasutatavaid infotehnoloogilisi vahendeid * oskab suunamisel kasutada õpitud arvutiprogramme * kasutab vajadusel suunamisel arengtasemele vastavat kommunikaatorit;	* suudab vastavalt oma võimetele infotehnoloogilises maailmas toime tulla * kasutab infotehnoloogilisi vahendeid suunamisel eesmärgipäraselt ja võimalikult ohutult * kasutab vajadusel arengtasemele vastavat kommunikaatorit;
--------------------	--	---	---

(4) Üldpädevuste kujundamine põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava hooldusõppes

	I arengutasemel:	II arengutasemel:	III arengutasemel:
Kultuuri- ja väärtuspädevus	* märkab läheduses olevaid objekte; tunneb ära temaga tegelevad inimesed	* tajub objekte eri meeltega, märkab 2- 3 eristavat tunnust	* tajub objekte eri meeltega, märkab eristavaid tunnuseid
Enesemääratlus-pädevus	* märkab talle suunatud kontaktipüüdlust, suudab adekvaatselt reageerida intonatsioonile, žestidele ja mõnele tuttavale sõnale stereotüüpsetes situatsioonides * sooritab stereotüüpseid liigutusi ja tegevusakte koostgevuses ja imiteerimise teel	* suudab adekvaatselt reageerida intonatsioonile, žestidele ja mõnele tuttavale sõnale/lausungile tegevussituatsioonides * sooritab varieeruvates situatsioonides stereotüüpseid liigutusi ja tegevusakte koostgevuses ja imiteerimise teel, suudab seostada silma- ja käeliigutusi (vajadusel suunatult)	* koordineerib (vajadusel abiga) oma liigutusi sõltuvalt tegevusest ja liikumist ruumis; * reageerib situatsioonist lähtuvalt adekvaatselt suhtlemises kasutatavatele vahenditele varieeruvates olukordades ja tuttavatele vahenditele varieeruvates situatsioonides

Õpipädevus	* suudab suunatult säilitada tähelepanu (rohkem kui 2 sek) * suudab hoida kättepandud esemeid; haarata esemeid, (ühe/kahe käega), nendega manipuleerida ja käest lahti lasta	* suudab valikuliselt suunata koostegevuses tähelepanu * suudab tuttavat tegevusvahendit kasutada stereotüüpsetes ja vähevarieeruvates tingimustes	* suudab säilitada tähelepanu harjumuspäras (mõnest osatoimingust koosnev ahel) tegevuses * suudab tuttavat tegevusvahendit kasutada varieeruvates tingimustes
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	* suudab mõnest oma põhivajadustest märku anda	* suudab arusaadavalt märku anda oma vajadustest alternatiivsete ja/või keeleliste vahenditega, sh soovist kontakti astuda	* suudab arusaadavalt teatada oma vajadustest alternatiivsete ja/või keeleliste vahenditega, sh soovist kontakti astuda
Suhtluspädevus	* reageerib kontaktile (hää, puudutus, sõna) liigutuste, žestide ja häämitsustega, otsib mõnikord kontakti; * tunneb enamasti ära tuttavat žestid	* reageerib alternatiivsetele suhtlemisvahenditele või lihtsale situatiivsele kõnele vastavalt võimetele * reageerib enamasti adekvaatselt suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele (žestid, sõnad, pildid jne)	* suudab, mõista situatiivseid repliike ja neile vastata oma kogemuste ja suhtlemisvahendite valdamise (sh kõne arengu) taseme piires * suudab arusaadavatele korraldustele adekvaatselt reageerida ja vastata
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalne pädevus	* tajub lähiümbruses asetsevaid objekte (sh erisugusel taustal)	* märkab ja tunneb ära 2-3 objekti hulgast mõne tuttava objekti	* märkab ja tunneb ära objekti funktsiooni järgi kogemuste toetudes varieeruvates tingimustes
Ettevõtlikkus-pädevus	* suudab mõnda eneseteeninduseks vajalikku liigutust sooritada füüsilise abiga	* suudab osaleda eneseteeninduses, sooritab mõningaid jõukohaseid operatsioone/osatoiminguid iseseisvalt	* suudab iseseisvalt sooritada eneseteeninduseks vajalikke toiminguid omandatud oskuste piires

7.2. Valdkonnapädevused

Kooli õppekava järgi toimivas õppes toetatakse järgmiste valdkonnapädevuste kujunemist:

1) **Looduspädevus** – suutlikkus tajuda ja ette kujutada ümbritsevat keskkonda kui tervikut; orienteeruda ruumis ja ajas, elus ja eluta looduse nähtustes ning mõista nende seoseid; mõista inimest kui looduse osa, inimtegevuse suhet loodusega; arvestada oma igapäevases tegevuses loodushoidlikku ellusuhtumist. Looduspädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena loodusõpetus, eesti (vene) keel, inimeseõpetus, tööõpetus; läbivad teemad *Keskkond ja jätkusuutlik areng; Tervis ja ohutus; Kultuuriline identiteet; Väärtused ja kõlblus*.

2) **Sotsiaalne pädevus** – suutlikkus mõista suhteid mina ja teised, mina ning seadused ja sotsiaalsed normid; orienteeruda ühiskonna majanduslikus ja sotsiaalses olukorras, sh muutustes, tööandja ja töövõtja suhetes; valmisolek toetada demokraatlikke muutusi ühiskonnas ja hoiduda emotsionaalsetest ning ühekülgetest hinnangutest, vajadusel otsib täiendavat teavet. Sotsiaalse pädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena ajalugu, inimeseõpetus, loodusõpetus, eesti (vene) keel, tööõpetus, kunst, muusika; läbivad teemad *Elukestev õpe ja karjääri planeerimine; Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus; Teabekeskkond; Tervis ja ohutus; Väärtused ja kõlblus*.

3) **Refleksiooni- ja interaktsioonipädevus** – suutlikkus teadvustada, sõnastada ja hinnata oma käitumist ja praktilist tegevust; orienteeruda suhtlussituatsioonides, mõista oma ja teiste suhtlemiseesmärke, -viise ja keelevahendeid; suhelda ja käituda kultuurinormile vastavalt, osata alustada, jätkata ja lõpetada suhtlemist; järgida terveid eluviise; otsida lahendusi tekkinud probleemidele (tervis, suhtlemine, töö). Refleksiooni- ja interaktsioonipädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena eesti (vene) keel, inimeseõpetus, ajalugu, tööõpetus, kehaline kasvatus; läbivad teemad *Elukestev õpe ja karjääri planeerimine; Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus; Kultuuriline identiteet; Teabekeskkond; Tehnoloogia ja innovatsioon; Tervis ja ohutus; Väärtused ja kõlblus*.

4) **Suhtluspädevus** – suutlikkus oma teadmistele vastavalt suulist või kirjalikku teavet otsida, kasutada ja edastada; kuulata, lugeda ja mõista jõukohast teksti; teistele arusaadavalt oma mõtteid suuliselt (vähesel määral kirjalikult) sõnastada, märkmeid teha ja kasutada; valida keeleüksusi ja mitteverbaalseid suhtlemisvahendeid vastavalt suhtlemise eesmärgile ja kultuurinormile. Pädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena eesti (vene) keel, võõrkeel, inimeseõpetus, loodusõpetus; kõik õppeained oma mõistestiku ja tekstidega; läbivad teemad *Elukestev õpe ja karjääri planeerimine; Kodanikualgatus ja suhtluspädevus; Kultuuriline identiteet; Teabekeskkond; Tehnoloogia ja innovatsioon; Tervis ja ohutus; Väärtused ja kõlblus*.

5) **Tehnoloogiapädevus** – suutlikkus mõista tehnoloogia arengust tingitud muutusi oma töö- ja eluviisis, osata ohutult ja säästvalt kasutada olmetehnikat ning tuttavaid tehnilisi vahendeid tööprotsessis, olla säästlik ressursside kasutaja. Pädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena tööõpetus, loodusõpetus, matemaatika, ajalugu; läbivad teemad *Elukestev õpe ja karjääri planeerimine; Keskkond ja jätkusuutlik areng; Teabekeskkond; Tehnoloogia ja innovatsioon; Tervis ja ohutus*.

6) **Kultuuripädevus** – suutlikkus positiivselt suhtuda oma kodukoha, Eesti ja maailma kultuuripärandisse; võimetekohaselt praktiseerida erinevaid kunste (muusika, kujutav kunst, sõnakunst, tants, sportlik tegevus, meedia); soov osaleda rahvuskultuuri üritustes; suutlikkus orienteeruda kunstiloomingus, sh anda elementaarseid hinnanguid; oskus valida olmetarbeid ja kultuuriruumi esteetilisi hoiakuid arvestades; pidada oluliseks tööprodukti esteetilist välimust. Kultuuripädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena eesti (vene) keel, võõrkeel, inimeseõpetus, ajalugu, muusika, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus; läbivad teemad *Kultuuriline identiteet; Teabekeskkond; Väärtused ja kõlblus*.

7) **Matemaatikapädevus** – suutlikkus orienteeruda hulkade, mõõtude ja arvude vahelistes seostes ja suhetes; koostada võrdusi ja sooritada aritmeetilisi tehteid; kasutada graafilisi sümboleid, koostada ja lugeda mudeleid (skeeme); võrrelda ja rühmitada objekte eri tunnuste alusel, mõista ning teostada igapäevaelus vajalikke rahalisi toiminguid, kavandada eelarvet ja materjalikulu argitoiminguteks. Matemaatikapädevuse kujunemisel tähtsustuvad õppeainetena matemaatika, loodusõpetus, eesti (vene) keel, tööõpetus, ajalugu; läbivad teemad *Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus; Keskkond ja jätkusuutlik areng; Teabekeskkond*.

3. peatükk

Õppe ja kasvatuse korraldus ning ajakasutus

§ 8. Õpikeskkond

8.1. Õpikeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpikeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

8.2. Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

8.3. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- 1) osaleb kogu koolipere;
- 2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatusega seotud osaliste vahel;
- 3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- 4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
- 5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
- 6) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- 7) ollakse avatud vabale arvamusvahetusele, sealhulgas kriitikale;
- 8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
- 9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
- 10) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
- 11) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
- 12) korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.

8.4. Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:

- 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
- 2) õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada kooliraamatukogu;
- 3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- 4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetiliselt väljanägemisega;
- 5) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.

§ 9. Õppekorraldus

9.1. Narva Paju koolis toimub statsionaarne ning mittestatsionaarne klassiõpe erimetoodikate alusel.

9.2. Õppetöö toimub eesti ja vene keeles.

- 9.3. Narva Paju koolis on õpe korraldatud õppeaastati. Õppeaasta koosneb 35 nädalast ning jaguneb kaheks poolaastaks ja koolivaheaegadeks. Nädalas on viis õppepäeva.
- 9.4. Õppe- ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. Õppetunni pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Vahetunni pikkus on 10 minutit iga õppetunni kohta, söögivahetunni pikkus on 15 minutit. Tundide ja vahetundide ajad on märgitud kooli kodulehel.
- 9.5. Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog.
- 9.6. Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õpikeskkonnas. Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg kavandatakse õpetaja töökavas.
- 9.7. Statsionaarses õppes õpitakse kõiki õppeaineid kogu õppeaasta vältel. Mittestatsionaarses õppes toimub erinevate õppeainete õpetamine teatud ajal õppeaasta jooksul.
- 9.8. Kõigile mittestatsionaarses, toimetuleku- ja hooldusõppes õppivatele õpilastele koostatakse individuaalne õppekava järgides klassi ainekava ja õpetaja töökava üldiseid nõudeid.
- 9.9. Vajaduse korral koostatakse statsionaarses õppes olevatele õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud nõuded õpitulemustele. Sellisel juhul kohaldatakse taotletavate õpitulemustena õpilasele koostatud individuaalses õppekavas sätestatud õpitulemusi ning sellest tulenevalt ei ole vajalik Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 18 lõikes 2 sätestatud nõustamiskomisjoni soovitus õpitulemuste vähendamiseks.
- 9.10. Koolis õpetatakse A-võõrkeelena inglise keelt.
- 9.11. Kool korraldab põhikooli riikliku õppekava alusel õppivatele õpilastele III. kooliastme klassides lõimiva loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline.
- 9.12. Põhikooli riikliku õppekava ja põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava läbimiseks on üldjuhul arvestatud üheksa aastat.
- 9.13. Toimetuleku- ja hooldusõppe õpilastele võib kooli ja/või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 11 õppeaastat.
- 9.14. Põhikooli lõpetanud lihtsustatud, toimetuleku- ja hooldusõppe õpilastele võib kool pakkuda kooli pidaja otsusel lisaõpet ühe õppeaasta võrra, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 50 sätestatud nõuetest.

4. peatükk

Õppeained ja tunnijaotusplaanid

§ 10. Kohustuslikud ja valikained

10.1.1. Kooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad:

10.1.2. Põhikooli riiklik õppekava:

1. Ainevaldkond keel ja kirjandus: vene keel ja kirjandus, eesti keel teise keelena (lisa 1);
 - 1.1. Ainekava vene keel ja kirjandus (lisa 2)
 - 1.2. Ainekava vene keel ja kirjandus kuulumispuudega õpilastele (lisa 3)
 - 1.3. Ainekava vene keel ja kirjandus kõnepuudega õpilastele (lisa 4)
 - 1.4. Ainekava vene keel ja kirjandus liikumispuudega õpilastele (lisa 5)
 - 1.5. Ainekava eesti keel teise keelena (lisa 6)
 - 1.6. Ainekava eesti keel teise keelena kuulumispuudega õpilastele (lisa 7)
 - 1.7. Ainekava eesti keel teise keelena kõnepuudega õpilastele (lisa 8)
 - 1.8. Ainekava eesti keel teise keelena liikumispuudega õpilastele (lisa 9)
2. Ainevaldkond võõrkeeled: A-võõrkeel (lisa 10)

- 2.1. Ainekava inglise keel (Lisa 11)
- 2.3. Ainekava inglise keel kuulmispuudega õpilastele (Lisa 12)
- 2.4. Ainekava inglise keel kõnepuudega õpilastele (Lisa 13)
- 2.5. Ainekava inglise keel liikumispuudega õpilastele (Lisa 14)
3. Ainevaldkond matemaatika: matemaatika (lisa 15);
 - 3.1. Ainekava matemaatika (lisa 16)
 - 3.2. Ainekava matemaatika kuulmispuudega õpilastele (lisa 17)
 - 3.3. Ainekava matemaatika kõnepuudega õpilastele (lisa 18)
 - 3.4. Ainekava matemaatika liikumispuudega õpilastele (lisa 19)
4. Ainevaldkond loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia (lisa 20);
 - 4.1. Ainekava loodusained (lisa 21)
 - 4.2. Ainekava loodusained kuulmispuudega õpilastele (lisa 22)
 - 4.3. Ainekava loodusained kõnepuudega õpilastele (lisa 23)
 - 4.4. Ainekava loodusained liikumispuudega õpilastele (lisa 24)
5. Ainevaldkond sotsiaalsed (lisa 25)
 - 5.1. Ainekava inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus (lisa 26)
 - 5.2. Ainekava inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus kuulmispuudega õpilastele (lisa 27)
 - 5.3. Ainekava inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus kõnepuudega õpilastele (lisa 28)
 - 5.4. Ainekava inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus liikumispuudega õpilastele (lisa 29)
6. Ainevaldkond tehnoloogia (lisa 30)
 - 6.1. Ainekava tehnoloogiaõpetus kõne- ja liikumispuudega õpilastele (lisa 31)
 - 6.2. Ainekava tehnoloogiaõpetus kuulmispuudega õpilastele (lisa 32)
7. Ainevaldkond kehaline kasvatus (lisa 33)
 - 7.1. Ainekava kehaline kasvatus I kooliaste (lisa 34)
 - 7.2. Ainekava kehaline kasvatus II kooliaste (lisa 35)
 - 7.3. Ainekava kehaline kasvatus III kooliaste (lisa 36)
 - 7.4. Ainekava kehaline kasvatus kuulmispuudega õpilastele (lisa 37)
 - 7.5. Ainekava kehaline kasvatus kõnepuudega õpilastele (lisa 38)
 - 7.6. Ainekava kehaline kasvatus liikumispuudega õpilastele I kooliaste (lisa 39)
 - 7.7. Ainekava kehaline kasvatus liikumispuudega õpilastele II kooliaste (lisa 40)
 - 7.8. Ainekava kehaline kasvatus liikumispuudega õpilastele III kooliaste (lisa 41)
8. Ainevaldkond kunst (lisa 42)
 - 8.1. Ainekava kunst ja muusika tavaõppe, liikumis-, kuulis- ja kõnepuudega õpilastele (lisa 43).

10.1.3. Lihtsustatud õpe:

1. Ainekava vene keel, A-võõrkeel ja eesti keel teise keelena (lisa 44)
2. Ainekava matemaatika (lisa 45)
3. Ainekava loodusõpetus (lisa 46)
4. Ainekava ajalugu ja inimeseõpetus (lisa 47)
5. Ainekava tööõpetus (lisa 48)
6. Ainekava kehaline kasvatus (lisa 49)
7. Ainekava kunstained (lisa 50)

10.1.4. Toimetulekuõpe:

1. Ainekava elu- ja toimetulekuõpe (lisa 51)
2. Ainekava eesti/vene keel (lisa 52)
3. Ainekava kunst ja käeline tegevus, tööõpe (lisa 53)
4. Ainekava matemaatika (lisa 54)
5. Ainekava kehaline kasvatus ja rütmika (lisa 55)
6. Ainekava muusikaõpetus (lisa 56)

10.1.5. Hooldusõpe:

1. Ainekava kognitiivsed oskused (lisa 57)
2. Ainekava kommunikatiivsed ja motoorsed oskused (lisa 58)
3. Ainekava sotsiaalsed ja igapäevaoskused (lisa 59)

10.2. Kooli õppekavas on esitatud järgmised valikõppeainete ainekavad:

1. Ainekava arvutiõpetus (lisa 60)
2. Ainekava karjääriõpetus (lisa 61)
3. Ainekava eesti kõnekeel II ja III kooliaste (lisa 62)
4. Robootika (lisa 63)
5. Viipekeel/kõne arendamine (lisa 64)
6. Häälusviisi tund (lisa 65)

§ 11. Tunnijaotusplaanid õppeaineti ja –aastati

11.1. Põhikooli riikliku õppekava tunnijaotusplaan statsionaarses õppes

Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, seahulgas põhikooli riikliku õppekava § 15 lõikes 4 nimetatud tundide kasutamine

Õigusaktides tulenevad nõuded tunnijaotusplaanile.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 25 lõikes 2 on sätestatud põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus tundides. Põhikooli riiklikus õppekava § 15 lõikes 3 on sätestatud põhikooli kohustuslike õppeainete nädalatundide arv. Tulenevalt põhikooli riiklikus õppekavas esitatud kohustuslikest nädala tundide arvust ning lubatud vabast tunni ressursist, mis jääb kohustusliku ja maksimaalselt lubatu vahele, koostatud vene õppekeele klassidele, kus eesti keelt õpetatakse teise keelena. A-võõrkeelena õpetatakse inglise keelt.

11.1.1. Narva Paju Kooli põhikooli riiklik õppekava tunnijaotusplaan statsionaarses õppes.

(1) Tunnijaotusplaan põhikooli klassidele, kui õppekeeleks on vene keel ning eesti keelt õpetatakse eesti keel teise keelena.

Ained	1 kooliaste				2 kooliaste				3 kooliaste			
	1	2	3	Kokku	4	5	6	Kokku	7	8	9	Kokku
vene keel	4	4	5	13	4	2	2	8	1	1	1	3
kirjandus	0	0	0	0	0	2	2	4	2	2	2	6
eesti keel teise keelena	4	4	4	12	5	5	5	15	5	5	5	15
A-võõrkeel	0	1	2	3	3	3	3	9	3	3	3	9
matemaatika	3	3	4	10	4	4	5	13	5	4	4	13
loodusõpetus	1	1	1	3	2	2	3	7	2	0	0	2
geograafia	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
bioloogia	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
keemia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
ajalugu	0	0	0	0	0	1	2	3	2	2	2	6
inimeseõpetus	0	1	1	2	0	1	1	2	1	1	0	2
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	2
muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	3
kunst	1	1,5	2	4,5	1	1	1	3	1	1	1	3

tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	2	2	2	6	1	2	2	5	2	2	1	5
kehaline kasvatus:	3	3	2	8	3	3	2	8	2	2	2	6
Vaba tunniressurss	0	1	1	2	0	0	1	1	1	0	0	1
Kokku	20	23	25	68	25	28	30	83	30	32	32	94

(2) Kohustuslike õppeainete loend ja nädalatundide arv vene õppekeelega kuulmispuudega õpilastele põhikooli astmetel on alljärgnev:

Ained	1 õppeaste					2 õppeaste					3 õppeaste			
	1	2	3	4	Kokku	5	6	7	8	Kokku	9	10	11	Kokku
vene keel	9	9	8	7	33	8	8	6	4	26	3	1	1	5
kirjandus	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4	2	2	2	6
eesti keel teise keelena	1	1	2	2	6	3	3	3	3	12	4	4	4	12
A-võõrkeel: inglise keel	0	0	1	2	3	2	2	2	3	9	3	3	3	9
matemaatika	2	2	3	3	10	3	3	3	4	13	4	4	5	13
loodusõpetus	0	1	1	1	3	1	2	2	2	7	2	0	0	2
geograafia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
bioloogia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
keemia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
ajalugu	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	2	2	2	6
inimeseõpetus	0	0	1	1	2	0	0	1	1	2	0	1	1	2
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	2
kunst	1	1	1	1,5	4,5	1	1	1	0	3	1	1	1	3
tööõpetus	1	1	1	1,5	4,5	1	1	1	2	5	2	2	1	5
Muusika	2	2	1	1	6	1	1	1	1	4	1	1	1	3
kehaline kasvatus:	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	6
Vaba tunniressurss	2	4	4	3	13	6	6	4	7	23	4	0	0	4
Kokku	20	23	25	25	93	28	30	32	32	120	32	32	32	96

Kuulmispuudega õpilasele võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 11 õppeaastat, suurendada keele ja kirjanduse valdkonna õppemahtu ning loobuda B-võõrkeele õppes. Lisanduvad keeleõppe tunnid võib asendada viipekeele õppega. Muudatused on tehtud Põhikooli riikliku õppekava §17 lõike 5 alusel.

(3) Kohustuslike õppeainete loend ja nädalatundide arv vene õppekeelega kõnepuudega õpilastele põhikooli astmetel on alljärgnev:

Ained	1 koolieaste				2 koolieaste				3 koolieaste				
	1	2	3	Kokku	4	5	6	Kokku	7	8	9	10	Kokku
vene keel	11	11	10	32	6	6	6	18	2	2	2	2	8
kirjandus	0	0	0	0	0	2	2	4	2	2	2	1	7

eesti keel teise keelena	2	2	2	6	4	4	4	12	4	4	4	4	16
A-võõrkeel	0	1	2	3	3	3	3	9	3	3	3	3	12
matemaatika	2	3	4	9	4	4	5	13	4	4	5	5	18
loodusõpetus	1	1	1	3	2	2	3	7	2	0	0	0	2
geograafia	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	1	6
bioloogia	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	1	6
keemia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	5
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	5
ajalugu	0	0	0	0	0	1	2	3	2	2	2	2	8
inimeseõpetus	0	1	1	2	0	1	1	2	1	1	0	0	2
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	2	4
muusika	1	1	1	3	2	1	1	4	1	1	1	1	4
kunst	1	1	2	4	1	1	1	3	1	1	1	1	4
tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	1	1	1	3	1	1	1	3	2	2	1	3	8
kehaline kasvatus:	1	1	1	3	2	1	1	4	2	2	2	2	8
Vaba tunniressurss	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	3
Kokku	20	23	25	68	25	28	30	83	30	32	32	32	126

Tunnijaotusplaanis kõnepuudega õpilastele klassides on tehtud kohustuslike ainete muudetusi. Õpilase puhul, kellele eriarsti otsusega on soovitatud õppimist kõnepuudega õpilaste klassis, võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 10 õppeaastat ning:

1) eesti keele (eesti õppekeele puhul) või vene keele (vene õppekeele puhul) maht on I kooliastmes vähemalt 32 õppetundi, II kooliastmes vähemalt 22 õppetundi ning III kooliastmes vähemalt 15 õppetundi. Muudatused on tehtud Põhikooli riikliku õppekava §17 lõike 6 p 1 alusel.

(4) Kohustuslike õppeainete loend ja nädalatundide arv liikumispuudega õpilastele

Ained	1 koolieaste				2 koolieaste				3 kooliaste				
	1	2	3	Kokku	4	5	6	Kokku	7	8	9	10	Kokku
vene keel	6	6	7	19	5	3	3	11	2	2	2	2	8
kirjandus	0	0	0	0	0	2	2	4	2	2	2	2	8
eesti keel teise keelena	2	2	2	6	4	4	4	12	4	4	4	4	16
A-võõrkeel	0	0	3	3	3	3	3	9	3	3	3	3	12
matemaatika	3	3	4	10	4	4	5	13	5	4	4	4	17
loodusõpetus	1	1	1	3	2	2	3	7	2	0	0	0	2
geograafia	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2	7
bioloogia	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2	7
keemia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	6
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	6
ajalugu	0	0	0	0	0	1	2	3	2	2	2	2	8

inimeseõpetus	0	1	1	2	0	1	1	2	1	1	0	0	2
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	2	2
muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	1	4
kunst	1	1	1	3	1	1	1	3	1	1	1	1	4
tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	2	2	2	6	1	2	2	5	2	2	1	1	6
kehaline kasvatus:	3	3	2	8	3	3	2	8	2	2	2	2	8
Vaba tunniressurss	0	2	1	2	0	0	1	1	1	0	0	0	1
Kokku	20	23	25	68	25	28	30	83	30	32	32	32	126

(5) Kohustuslike õppeainete loend ja nädalatundide arv liitpuudega õpilastele

Ained	1 kooliaste				2 kooliaste				3 kooliaste			
	1	2	3	Kokku	4	5	6	Kokku	7	8	9	Kokku
vene keel	6	6	7	19	5	3	3	11	2	2	2	6
kirjandus	0	0	0	0	0	2	2	4	2	2	2	6
eesti keel teise keelena	2	2	2	6	4	4	4	12	4	4	4	12
A-võõrkeel	0	1	2	3	3	3	3	9	3	3	3	9
matemaatika	3	3	4	10	4	4	5	13	5	4	4	13
loodusõpetus	1	1	1	3	2	2	3	7	2	0	0	2
geograafia	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
bioloogia	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
keemia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
ajalugu	0	0	0	0	0	1	2	3	2	2	2	6
inimeseõpetus	0	1	1	2	0	1	1	2	1	1	0	2
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	2
muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	3
kunst	1	1	1	3	1	1	1	3	1	1	1	3
tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogia-õpetu s	2	2	2	6	1	2	2	5	2	2	1	5
kehaline kasvatus:	3	3	2	8	3	3	2	8	2	2	2	6
Vaba tunniressurss	0	1	1	2	0	0	1	1	1	0	0	1
Kokku	20	23	25	68	25	28	30	83	30	32	32	94

(6) Õpilastel, kes õpib kodus, iga aasta antakse vähemalt kaheksa tundi. Õpilastele, kes õpib kodus, koostatakse individuaalne õppekava. Koduõppe õppeainete loetelu kinnitab kooli direktor õppeaasta alguses. Sellel juhul koostatakse individuaalne tunnijaotusplaan.

(7) Ühe õpilase õpetamisele keskendatud õppel ja väikeses klassis õpel õppeainete loetelu kinnitab kooli direktor õppeaasta alguses. Sellel juhul koostatakse individuaalne tunnijaotusplaan.

(8) Narva Paju Koolis pööratakse õpetamisel ning kasvatamisel erilist tähelepanu eesti keele õppele.

(9) Õppeprotsess Narva Paju Koolis toimub vene keeles.

(10) Õppeprotsess Narva Paju Koolis toimub poolaastadel. Koolivaheajad kehtestab haridus- ja teadusminister igaks konkreetseks aastaks.

(11) Õppeained, mida võib õpetada poolaastal, kui õppeaine nädalatundide arv on 1 tund.

Õpeained	7.klass	
	I poolaasta (nädalatundide arv)	II poolaasta (nädalatundide arv)
Geograafia	2	
Inimeseõpetus		2

11.2. Vaba tunnimahu kasutamine põhikooli vene õppekeelega kõnepuudega õpilastele klassides.

Ained	1 kooliaste				2 kooliaste				3 kooliaste				
	1	2	3	Kokku	4	5	6	Kokku	7	8	9	10	Kokku
Vaba tunniressurss	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	3
Informaatika	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2
Karjääriõpetus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

11.2.1. Vaba tunnimahu kasutamine põhikooli vene õppekeelega liikumispuudega õpilastele klassides.

Ained	1 kooliaste				2 kooliaste				3 kooliaste				
	1	2	3	Kokku	4	5	6	Kokku	7	8	9	10	Kokku
Vaba tunniressurss	0	1	1	2	0	0	1	1	1	0	0	0	1
Kõne Arendamine	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informaatika	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Karjääriõpetus	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Robootika	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

11.2.2. Vaba tunnimahu kasutamine põhikooli vene õppekeelega liitpuudega õpilastele klassides.

Ained	1 kooliaste				2 kooliaste				3 kooliaste			
	1	2	3	Kokku	4	5	6	Kokku	7	8	9	Kokku
Vaba tunniressurss kokku	0	1	1	2	0	0	1	1	1	0	0	1
Kõne Arendamine	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Robootika	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Informaatika	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Karjääriõpetus	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1

11.2.3. Valikainete ja võõrkeelte valik.

Valikained põhikoolis on kooli valik ning toimub vaba tunniressursi arvelt. Põhikoolis pakutavaks A-võõrkeelena õpetatakse inglise keelt. Koolis õpetatakse eesti keelt teise keelena. Õpilane, kes õpib eesti keelt teise keelena, ei pea õppima B-võõrkeelt

11.2.4. Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti.

Vastavalt kooli põhimäärusele on õppekeeleks vene keel. Õpetaja valikul ja algatusel võib lõimida kõiki õppeaineid erinevate keeltega. Õppeaines, kus õpetaja kasutab aine õppekeelest erinevat keelt, ei muuda aine õppekeelt. Õpetaja võib, kui see on õpitulemuse saavutamiseks vajalik, õppetunni tasandil kasutada õppekeelest erinevas keeles õppematerjale või teatud tunni etappides keele vahetust.

11.2.5. Tunnijaotusplaan klassiti ja aineti, kus kasutatakse õppekeelena eesti keelt (osaliselt või täielikult).

Tunnijaotusplaan klassiti ja aineti, kus kasutatakse õppekeelena eesti keelt (osaliselt või täielikult) on esitatud Narva Paju Kooli arengukavas valdkonnas „Õppe- ja kasvatusprotsess“.

11.3. Lihtsustatud õppe tunnijaotusplaan statsionaarses õppes

11.3.1. Õppe ja kasvatus korraldus määratakse kooli õppekavas, lähtudes riiklikus õppekavas esitatud nõuetest ja ülesannetest.

11.3.2. Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele. Sellisel juhul kohaldatakse taotletavate õpitulemustena õpilasele koostatud individuaalses õppekavas sätestatud õpitulemusi ning sellest tulenevalt ei ole vajalik „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 18 lõikes 4 sätestatud nõustamiskomisjoni soovitus õpitulemuste vähendamiseks.

11.3.3. Lihtsustatud õpet korraldatakse õppeainete kaupa, rakendades õppeainete lõimimise põhimõtet. Õpe võib olla korraldatud mitmel viisil: kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel, erinevate õppeainete õpetamine toimub teatud ajal õppeaastas, üldõpetuslik õpe, mille puhul keskendutakse teatud teemadele, eristamata tavapäraseid ainetunde.

11.3.4. Õppe ja kasvatus ajakasutus, (sh projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg) määratakse kooli õppekavas, arvestades „Põhikooli- ja gümnaasiumi- seaduses” sätestatud nõudeid õppeaasta pikkusele, õpilase suurima nädalakoormuse piiranguid ning punktis 11.1.1 toodud tunnijaotusplaani.

11.3.5. Õppeained jagunevad kohustuslikeks õppeaineteks ja valikõppeaineteks. Valikõppeainetele ja valitud tööõpetuse suunale koostab kool ainekavad.

Klassid	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Õppeained									
Vene keel	7	9	7	7	7	6	6	6	6
Eesti keel teise keelena			2	2	2	2	2	2	2
Matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5
Loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
Ajalugu						1	2	2	1
Inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1
Muusikaõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kehaline kasvatus	2	3	3	2	2	2	2	2	2
Tööõpetus	2	2	2	2	4	4	4	5	7
Valikõppeained			1	1	2	2	2	2	2
Nädalakoormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32

11.3.6. Eesti keelest erineva õppekeelega koolis õpetatakse eesti keelt kui teist keelt alates kolmandast klassist. Lisaks keele tundidele on soovitatav õpetada eesti keelt teise keelena lõimituna

[illegible]

Elu- ja toimetulekuõpe	4	5	5	5	7	7	6	6	6	6	6
Vene keel	4	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Matemaatika	2	3	4	4	5	5	4	4	4	4	4
Kunst ja käeline tegevus	5	5	5	5	5	2	2	2	2	2	2
Muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Tööõpe *						5	5	7	7	7	7
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Valikõppeained								2	2	2	2
Nädalakoormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32	32	32

11.5. Hooldusõppe tunnijaotusplaan

- (1) Õppe ja kasvatus korraldus määratakse Narva Paju kooli õppekavas.
- (2) Õpetus jaguneb tegevusvaldkondadeks, mis realiseeritakse praktiliste tegevuste käigus.
- (3) Hooldusõppe puhul lähtutakse iga õpilase arengutasemest ja õppekavas fikseeritud tegevusvaldkondadest kolmel tasandil. Igale Narva Paju kooli hooldusklassi õpilasele koostatakse individuaalne õppekava. Õppe- ja arendustegevus planeeritakse tegevusvaldkonniti. Kogu õpe võib toimuda üleminekuga ühelt arengutasemelt teisele või ainult ühe arengutaseme piires.
- (4) Õppetegevus korraldatakse üldjuhul õpperühmadena, kus arvestatakse iga lapse arengutaset ja individuaalsust ning kus on tagatud individuaalne lähenemine. Õppetööd rühmas viivad läbi õpetaja (eripedagoog) ja abiõpetaja(d).
- (5) Hooldusõppes on nädalakoormus kõigil kolmel arengutasandil maksimaalselt 20 tundi.
- (6) Hooldusõppe õpilaste nominaalne õppeaeg põhikoolis on 11 õppeaastat. Täiendavate õppeaastate kohustuslike ja valikainete kohta koostatakse õpilasele individuaalne õppekava.
- (7) Hooldusõppel olevale õpilasele koostatakse igaks aastaks individuaalne õppekava, kus esitatakse:
 - 1) üldised andmed õpilase kohta;
 - 2) õpilase pedagoogilis-psühholoogiline kirjeldus ja õpilase tervisliku seisundi kirjeldus;
 - 3) erisused õppesisus ja õpitulemustes;
 - 4) õpilasele rakendatavad meetmed või õppe läbiviimise eritingimused, sealhulgas õppevara kohta;
 - 5) õpitulemuste ja arengu hindamise kord, sealhulgas hindamisviisid ja vahendid, õpilase arengule tagasiside andmise viisid ja vahendid;
 - 6) individuaalse õppekava rakendamise aeg;
 - 7) individuaalse õppekava koostamise ja täitmisega seotud isikud ja nende kohustused.
- (8) Õpetus jaguneb tegevusvaldkondadeks, mis realiseeritakse praktiliste tegevuste käigus.
- (9) Hooldusõppe puhul lähtutakse iga õpilase arengutasemest ja õppekavas fikseeritud tegevusvaldkondadest kolmel tasandil. Igale õpilasele koostatakse individuaalne õppekava. Õppe- ja arendustegevus planeeritakse tegevusvaldkonniti. Kogu õpe võib toimuda üleminekuga ühelt arengutasemelt teisele või ainult ühe arengutaseme piires.
- (10) Tunnijaotusplaan on järgmine:

Arengutasemed	Õppetundide arv nädalas		
	I	II	III
Tegevusvaldkonnad			
Motoorika	5	5	5
Kommunikatsioon	5	5	5
Sotsiaalsed oskused / Eneseteenindamine	5	5	5
Kognitiivsed oskused	5	5	5

Kohustuslik koormus	20	20	20
---------------------	----	----	----

5. peatükk

Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted, lõimingu ja loovtööde korraldamise põhimõtted

§ 12. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

(1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

(2) Läbivate teemade õpe realiseerub:

1) **õppekeskkonna korralduses** – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;

2) **aineõppes** – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;

3) **valikainete valikul** – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;

4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;

5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides

Aineõppel põhinev läbivate teemade kasutamine arvestab ainekavades toodud seoseid läbivate teemade käsitlemisel. Läbivate teemade eesmärkide elluviimine toimub ka valikainete kaudu.

Õppeainete ja ainevaldkondade panus läbiva teema käsitlemisse on lähtuvalt õppeaine eesmärkidest ja õppesisust erinev.

Õpikeskkonna korraldamise kaudu luuakse võimalused läbivate teemadega tegelemiseks.

Läbivate teemade taotluste elluviimiseks kasutatakse nii vaimset, sotsiaalset kui ka füüsilist õpikeskonda. Klassi- ja koolivälisel tegevusel põhinev läbivate teemade käsitlemine toimub projekti- ning partnerlustegevuste kaudu, mille eesmärgid ja tulemused on seotud läbivate teemade taotlustega.

12.1. Läbivate teemade kirjeldused

Õppe- ja kasvatustegevuses käsitletavat läbivad teemad on järgmised:

- 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine
- 2) keskkond ja jätkusuutlik areng
- 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus
- 4) kultuuriline identiteet
- 5) teabekeskond ja meediakasutus
- 6) tehnoloogia ja innovatsioon
- 7) tervis ja ohutus
- 8) väärtused ja kõlblus

12.2.1. Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

(1) Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes:

- tunneb huvi uute teadmiste ja oskuste omandamise vastu,

- suudab teha võimetekohaseid jätkuõppe- ja kutsevalikuid.

(2) Õpilast suunatakse:

- 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
- 2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- 3) järgima töödistsipliini (s.t täitma oma ülesandeid kohusetundlikult ja täpselt);
- 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma võimetekohaseid haridus- ja koolitusvõimalusi;
- 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, tundma õppima kodukoha majanduskeskkonda.

1 kooliaste	2 kooliaste	3 kooliaste
õppeekskursioonid ja õuesõpe; koostöö linnaraamatukoguga; konkursid; kooliväline tegevus ja üritused; integreeritud tunnid; konkurss „Aasta õpilane”; koostöö teiste koolide, kohalike ettevõtete, õppe- ja kultuuriasutustega; projekt „Tagasi kooli”;	õppeekskursioonid ja õuesõpe; koostöö linnaraamatukoguga konkursid ja olümpiaadid kooliväline tegevus ja üritused sellel teemal; integreeritud tunnid; konkurss „Aasta õpilane”; koostöö teiste koolide, kohalike ettevõtete, õppe- ja kultuuriasutustega; projekt „Tagasi kooli”; arenguveestlused.	õppeekskursioonid ja õuesõpe; koostöö linnaraamatukoguga konkursid ja olümpiaadid kooliväline tegevus ja üritused sellel teemal; integreeritud tunnid; konkurss „Aasta õpilane”; koostöö teiste koolide, kohalike ettevõtete, õppe- ja kultuuriasutustega; projekt „Tagasi kooli”; arenguveestlused. karjäärinõustaja tegevus kooli üldtööplaani alusel õpilasfirmade töö (osalemine õpilasfirmade laadal); varjupäevast osavõtt; kooli õpilasomavalitsuses osalamine

12.2.2. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

- (1) Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes:

- hoiab ja kaitseb keskkonda,
- on teadlik üldisematest keskkonna- ja globaalprobleemidest ning nende lahendus- võimalustest.

(2) Õpilast suunatakse:

- 1) aru saada loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- 2) aru saada inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja in arengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 4) osalema aruteludes keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- 5) kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

1 kooliaste	2 kooliaste	3 kooliaste
õppeekskursioonid	õppeekskursioonid ja	õppeekskursioonid ja

ainetunnid; keskkonnaministeeriumi toetatud projektid; linnaraamatukoguga koostöö; kooliväline tegevus ja üritused; klassijuhatajatunnid	keskkonda säästvate ettevõtetega ja Eesti looduskaitsealadega tutvumine; ainetunnid linna- ja riigikonkursid ja olümpiaadid; keskkonnaministeeriumi toetatud projektid; linnaraamatukoguga koostöö kooliväline tegevus ja üritused; klassijuhatajatunnid	keskkonda säästvate ettevõtetega ja Eesti looduskaitsealadega tutvumine; ainetunnid linna- ja riigikonkursid ja olümpiaadid; keskkonnaministeeriumi toetatud projektid; linnaraamatukoguga koostöö kooliväline tegevus ja üritused; klassijuhatajatunnid
---	---	---

12.2.3. Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

(1) Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

(2) Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
- 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- 4) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- 5) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemissse.

1 koolieaste	2 koolieaste	3 kooliaste
Ainetunnid integreeritud tunnid; õppeekskursioonid ja õuesõpe linnaraamatukogu, Kunstigalerii, Narva muuseumi ja Narva Loomemajaga koostöö integreeritud tunnid; ainetunnid projekt „Tagasi kooli“; klassijuhatajatunnid Kooli pidu „Kooli aupäev“	Ainetunnid integreeritud tunnid; õppeekskursioonid ja õuesõpe linnaraamatukogu, Kunstigalerii, Narva muuseumi ja Narva Loomemajaga koostöö konkursid ja olümpiaadid kooliväline tegevus ja üritused (vene ja eesti rahva traditsioonid, mis on korraldatud õpilaste algatusel); integreeritud tunnid; ainetunnid projekt „Tagasi kooli“; klassijuhatajatunnid Kooli pidu „Kooli aupäev Temaatiliste stendide vormistamine	ainetunnid integreeritud tunnid; õppeekskursioonid ja õuesõpe; linnaraamatukogu, Kunstigalerii, Narva muuseumi ja Narva koostöö; konkursid ja olümpiaadid õpilafirmade töö (osalemine õpilafirmade laadal); kooliväline tegevus ja üritused (vene ja eesti rahva traditsioonid, mis on korraldatud õpilaste algatusel); integreeritud tunnid; teiste koolide, kohalike ettevõtete, õppe- ja kultuuriasutustega koostöö; projekt „Tagasi kooli“; klassijuhatajatunnid

		kooli õpilasomavalitsuse töös osalemine; ettevõtjatega ohtumised; Noortekeskuse ja kultuuriosakonna korraldatud üritustel osalemine; ettevõtetele õppekursioonid; Kooli pidu „Kooli aupäev Temaatiliste stendide vormistamine
--	--	---

12.2.4. Läbiv teema „Kultuuriline identiteet“

(1) Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes:

- mõistab kultuuri osa inimeste igapäevaelus ning kultuuride muutumist ajaloo vältel,
- omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest,
- väärtustab oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

(2) Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

1 kooliaste	2 kooliaste	3 kooliaste
Ainetunnid integreeritud tunnid; tähtsamatele tähtpäevadele ja kommetele – mardipäev, kadripäev, iseseisvuspäev, vastlapäev, jõulud – pühendatud temaatilised üritused ja kooliväline tegevus; ainealaste nädalate abil (mis on seotud eesti keele õppimisega), kooli etlejate konkurss (vene, eesti, võõrkeeles), õppekursioonid ja õuesõpe; koostöö linnaraamatukogu, kunstigalerii ja Narva muuseumiga; loomingulistest pidudes ja	Ainetunnid integreeritud tunnid; tähtsamatele tähtpäevadele ja kommetele – mardipäev, kadripäev, iseisvuspäev, vastlapäev, jõulud – pühendatud temaatilised üritused ja kooliväline tegevus; eesti keele õppimist soodustavad projektid (rahastajaks on MISA); ainealaste nädalate abil (mis on seotud eesti keele õppimisega), riiklikud ja linna konkursid ja olümpiaadid (näiteks iga aastane Puškini nimeline etlejate konkurss); kooli etlejate konkurss (vene, eesti, võõrkeeles),	Ainetunnid integreeritud tunnid; tähtsamatele tähtpäevadele ja kommetele – mardipäev, kadripäev, iseseisvuspäev, vastlapäev, jõulud – pühendatud temaatilised üritused ja kooliväline tegevus; eesti keele õppimist soodustavad projektid (rahastajaks on MISA); ainealaste nädalate abil (mis on seotud eesti keele õppimisega, näiteks MISA); koostöö teiste Eesti koolide ja välismaa koolidega (keelte ja kultuuriliste tavadega tutvumine – näiteks projekt Comenius); riiklikud ja

linna üritustel osalemine; Kooli pidu „Kooli aupäev“ õpilaste loominguline tegevus; integreeritud tunnid; arenguestlused; klassitunnid Kooli keelte olümpia mängud	Kooli Puškini pidu, õppekursioonid ja õuesõpe; koostöö linnaraamatukogu, kunstigalerii ja Narva muuseumiga; loomingulistes pidudes ja linna üritustel osalemine; Kooli pidu „Kooli aupäev“ õpilaste loominguline tegevus; integreeritud tunnid; arenguestlused; klassitunnid Temaatiliste stendide vormistamine Kooli keelte olümpia mängud	linnakonkursid ja olümpiaadid (näiteks iga aastane Puškini nimeline etlejate konkurss); kooli etlejate konkurss (vene, eesti, võõrkeeles), Kooli Puškini pidu, õppekursioonid ja õuesõpe; koostöö linnaraamatukogu, kunstigalerii ja Narva muuseumiga; loomingulistes pidudes ja linna üritustel osalemine; Kooli pidu „Kooli aupäev“ õpilaste loominguline tegevus; integreeritud tunnid; arenguestlused; klassitunnid Temaatiliste stendide vormistamine Kooli keelte olümpia mängud
--	--	---

12.2.5. Läbiv teema „Teabekeskond ja meediakasutus“

(1) Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes:

- orienteerub ümbritsevas teabekeskonnas igapäevaseks asja-ajamiseks vajamineval määral,
- oskab eri situatsioonides edastada olulist teavet,
- oskab hankida olulist teavet erinevatelt inimestelt kui teavikutest.
- oskab kriitiliselt hinnata meediamõju endale ning ümbritsevatele

(2) Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatud kommunikatsiooni sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- 3) määrama oma teabevajadusi ning leidma sobivat teavet erinevatest teavikutest ja teabe keskkondadest;
- 4) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust.

1 kooliaste	2 kooliaste	3 kooliaste
Ainetunnid integreeritud tunnid; arvutiõppeprogrammide kasutamine; klassitunnid; arenguestlused; e-kooli kasutamine; konkursid; e-õppekeskkonna kasutamine, kooliväline tegevus ja üritused (koostöö teiste veebipõhine kooli ajaleht ja spordileht	Ainetunnid integreeritud tunnid; arvuti õppeprogrammide kasutamine; klassitunnid; arenguestlused; e-kooli kasutamine; konkursid; e-õppekeskkonna kasutamine, kooliväline tegevus ja üritused (koostöö teiste linna asutustega veebipõhine kooli ajaleht ja spordileht	Ainetunnid integreeritud tunnid; õppekursioonid; arvuti õppeprogrammide kasutamine; klassitunnid; arenguestlused; e-kooli kasutamine; konkursid ja olümpiaadid; õpilaste loominguline ja projektipõhine tegevus; e-õppekeskkonna kasutamine, esitlused, loovtööd, testimine; kooliväline tegevus ja üritused (koostöö teiste linnaasutustega, veebipõhine kooliajaleht ja spordileht;

		õpilasfirmade töö (osalemine õpilasfirmade laadal); ainealased nädalad; kooli õpilasesinduse töös osalemine; koostöö Eesti koolidega
--	--	--

12.2.6. Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“

(1) Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

(2) Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 2) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- 3) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 4) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

12.2.7. Läbiv teema „Tervis ja ohutus“

12.7.1. Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

A. Tervisekasvatust põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

B. Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

(2) Õpilast suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

- 1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- 3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- 4) leidma ning kasutama usaldusväärset tervise teavet ja abiteenuseid;
- 5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

b) ohutuse valdkonnas:

- 1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
- 2) vältima ohuolukordadesse sattumist;
- 3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- 4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- 5) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid (§ 14 Liikluskasvatust);
- 6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglite tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

12.3. Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus“

(1) Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist

kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

(2) Õpilast suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
- 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- 4) juhinduma oma käitumises üldtunnustatud kõlbelise ja eetilise käitumise põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasainimeste käitumist nende alusel;
- 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima.

§ 13. Lõimingu põhimõtted

13.1. Lõimingu rakendamine.

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus õpetaja töökava ja kooli üldtööplaani tasandil.

Lõimingu mõte avaldub selles, et ühel või teisel moel seostades eraldiseisvaid õpetatavaid teadmisi ja oskusi ning asetades need reaalse elu konteksti aidatakse õpilastel neid mõtestada ning seostada üheks tervikuks.

Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning –viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab kool õpet ja kujundab õppekeskonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõisteid. Õppe lõimingu taotleavad tunnivälised ja ülekoolilised projektid kavandatakse pedagoogide poolt koostöös iga õppeaasta alguseks. Need kajastuvad kooli üldtööplaanis ning üldtööplaanist tulenevalt õpetajate töökavades.

Lõiming on tegevus, mis eeldab suhtlemist ja arutelu ning toimub peamiselt õpetaja vahetul juhendamisel. Lisaks vahenduspedagoogikale on õppetegevuses oluline õpilase aktiivsus ja motiveeritus. Õpetajate poolse lõimingu kaudu pakutakse õpilastele motiveeritud õppimist, seostades teadmisi õpilase huvidest lähtuvalt ning soodustades sellega õpilase aktiivsust.

Lõimingu kaudu vähendatakse päheõppimist ja soodustatakse leidmist, lahendamist ja oma lahenduste põhjendamist. Lõimingu kaudu püüdlakse selles suunas, et teadmisi õpitaks kriitiliselt ja läbi mõeldult ning seostades reaalse eluga. Lõimingu kaudu muutub õppimine tähenduslikumaks ja tulemuslikumaks. Seda soodustavad suhtlemine ja arutelud. Kui õppetegevus on õpetajal kavandatud õpilasekesksena, arvestades õpilase ealisi iseärasusi, eelnevaid teadmisi ja kogemusi ning õpilasele antakse valikuvõimalusi ning pühendatakse aega arutelule, siis on ka lõimingu kasutamise eesmärk saavutatud.

Samuti on lõimingul oluline roll õppimise fragmenteerituse vähendamises, eesmärgiga muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Õppetegevuses aidatakse teadmisi konstrueerida tähenduslikus kontekstis. Selle saavutamiseks kasutatakse probleemõpet, mis julgustab õpilasi uurima võimalusi, välja mõtlema alternatiivseid lahendusi, tegema koostöös teiste õpilastega, välja pakkuma ideid ja hüpoteese ning lõpuks välja pakkuma parima lahenduse, mille nad tuletasid. Lõiming võimaldab püüelda suunas, kus õpilased areneksid aktiivseteks enastajuhtivateks õppijateks, kes konstrueerivad oma teadmisi varasematele teadmistele tuginedes ning õppimise käigus omandatud kogemuste põhjal ja seostatuna. Lõiming ei ole asi iseenesest. Lisaks õpetajate initsiatiivile peab lõiming avalduma ka õpilase tasandil. Selleks on koolis loodud õpikeskkond, mis võimaldab õpilasele lõimingu tekkimist. Kui õpilane tajub tavapärastelt õppeaineid eraldi olevate tervikutena, siis koolis püüeldakse selles suunas, et õpilasel tekiks suutlikkus ühe õppeaine teadmisi ja oskusi teise õppeainesse üle kanda, ning tekiks suutlikkus koolis õpitut seostada ka agrieli teadmise ja oskusega. Õpilase sisene lõiming annab võimaluse luua seoseid, näha analoogiaid ja paralleele, aga ka erinevusi ja vastuolusid, seostada

omavahel põhimõisteid ning märgata mitmesuguseid, ka ebatavalisi seoseid. Lõiming võimaldab saada alternatiivseid võimalusi mõtlemise korrastamiseks ja struktureerimiseks ning selle kaudu jõuda uute teadmiste ja tähenduslike seosteni.

Välist lõimingut käsitleme kui õppekava õppetegevuse kavandamise ja läbiviimise protsessi. Lõiming on õpetajate teadlik katse seostada erinevaid teadmisi ja oskusi ning õppemeetodeid omavahel nii, et saavutada õppekava ja õpetuse terviklikkus. Õpetuse terviklikkuse saavutamise kaudu püüeldakse selles suunas, et toetada parimal moel õpilase sisemise lõimingu tekkimist ning üldpädevuste kujunemist.

Lõimingu puhul on oluline lõimingutsentri määratlemine. Lõimingutsentrit kasutatakse millegi saavutamiseks. Lõimingutsenter on midagi mille ümber õppetegevus kavandatakse.

Lõimingutsentriks võib olla mingi teadmine, oskus või suhtumine või mingi keskne idee kui fokuseeriv tsepter. Kooli õppekava kontekstis on sellisteks kaskseteks aineülesteks ideedeks pädevused. Pädevusi käsitleme kui lõimingutsentreid, mis on aluseks suutlikkuse kujunemiseks.

Pädevuste kujundamist taotletakse nii õppe- kui ka õppekavavälises tegevuses.

Lõimingutsentriks võivad olla erinevad õppeviisid (individuaalne, paaris- ja rühmatöö, diskussioon, ajurünnak, probleemõpe, õppekäik, ekskursioon, matk), mis aitavad õpilasele omandada erinevaid töövõtteid ja saada kogemusi. Või õppeülesanded (projekt, referaat, loovtöö, essee), mis täidavad olulist rolli sisemise lõimingu saavutamisel. Lõiminguks võib olla ka mis tahes probleem, meetod või vahend, millega kaks või enam õpikogemust seostatakse. Lõimimise esimeseks sammuks on lõimingutsentri määratlemine, mille leiab õppekava üldosast ja ainekavadest esitatuna ainevaldkondade kaupa. Üldpädevuste kujundamist on käsitletud täpsemalt ainevaldkondade kirjeldustes. Valdkonnasisese lõimingu aluseks on vastava valdkonnapädevuse kujunemine. Valdkonnaülese lõimingu aluseks on pädevused kooliastmeti. Kui lõimingutsenter on valitud, tuleb selle käsitlemiseks leida sobiv lõiminguviis ja sellega seotud tegevused. Tegevused peavad olema õpetaja poolt valitud hariduslikult tähenduslikud ja soodustama iga aine õpitulemuste saavutamist ka siis, kui nad ei sisalda endas lõimingut. Lõimingut väljendatakse õpetaja töökavas õppetegevustena. Tegevusteks võivad olla projektide kavandamine ja teostamine, probleemide lahendamine, uurimine, küsimuste esitamine ja neile vastuste leidmine.

Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Selleks on koolis loodud võimalused õpetajate omavaheliseks tihedaks koostööks ning samuti toetatakse õpetajate professionaalset arengut. Koolis on loodud tingimused, et aidata õpetajatel mõtestada seda, mida nad hetkel teevad ja antakse juhust selles osas, kuidas võiks asju teistmoodi teha. Kavandamise aluseks on tagasiside, mis saadakse kujundava hindamise või arenguevestluste kaudu. Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba. Viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel, ainevaldkondade sees ja ainevaldkondade vahel või soovitakse lõiminguga saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi. Õpetajal on kasutada järgmised lõiminguviisid: ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainete kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne lõiming, interdistsiplinaarne valdkonnasisene või interdistsiplinaarne valdkondade vaheline lõiming. Õpetaja on lõimingu viiside valikul vaba ning lõiming kajastub õpetaja töökavas kirjeldatuna õppetegevusena.

§ 14. Liikluskasvatus

- (1) Laste liikluskasvatus on laste ettevalmistamine ohutuks ja kaasliiklejaid arvestavaks liiklemiseks.
- (2) Liikluskasvatuse eesmärk on kujundada üksteisega arvestavaid iiklejaid: kellel on ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda; kellel on teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina; kes hoiduvad käitumast inimesi ohustavalt ning liiklust takistavast.
- (3) Liikluskasvatus koolis toimub lõimituna ainetundides ning klassi- ja kooliväliste liiklusalaste ürituste käigus. Ainetundides käsitletavat liiklusteemad määratletakse õpetajate töökavades.

14.1 Liikluskasvatuse sisu I kooliaste

Liikluskasvatuse sisuks on jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast.

Teema	Mõisted	Lõiming
Koolitee	helkur, sõidutee, kõnnitee, maantee, teepeenar, õueala, liikleja, sõitja, jalakäija, sõidukijuht, reguleeritud ja reguleerimata üle-käigurada, valgusfoor, reguleeritud ja reguleerimata ristmik liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe
Liiklemine ühistranspordiga	bussipeatus, bussi sisenemine, bussist väljumine, sõidutee ületamine	eesti keel, kunst, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe
Ohutu liiklemine	helkur, pidurdustekond erinevatel aastaaegadel, õueala, turvavöö, turvaiste, liiklusõnnetus, liiklusmärgid, turvavarustus jalgratta, rula ja rulluiskudega sõitmisel	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe
Liiklemine linnas ja maal	sõidutee ületamine, kõnnitee, maantee, parempoolne liiklus, teepeenar, õueala, liikleja, grupis liikumine tänaval, sõitja, jalakäija, sõidukijuht, reguleeritud ja reguleerimata üle-käigurada, valgusfoor, reguleeritud ja reguleerimata ristmik, liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe
Käitumine õnnetuste korral	Operatiivautod, hädaabinumber, esmaabi, liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe

14.1.1 Liikluskasvatuse pädevused I kooliastmes:

- 1) teab liiklusreegleid tänaval;
- 2) oskab valida tee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- 3) oskab peatuda, kuulata, vaadata, et ohutuses veendununa ületada sõidutee;
- 4) teab ohtusid oma kooliteel, oskab neid õpetaja abil ja piltide toel kirjeldada;
- 5) oskab käituda ühissõidukeis, neisse siseneda, neist väljuda ning sõiduteed ületada;
- 6) teab sõidukite ja jalakäijate liiklemise iseärasusi märjal, libedal ja lumisel teel;
- 7) teab jalgrattaga sõitmise reegleid, oskab valida sõitmiseks turvalist kohta;
- 8) teab turvavahendite (helkur jne) kasutamise vajalikkust ja oskab neid kasutada.

14.2 Liikluskasvatuse sisu II kooliastmes

Liikluskasvatuse eesmärk on õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist liikluses. Liiklusalaste teadmiste, oskuste, vilumuste lõimimine. Laste õpetamine reaalses liikluskeskkonnas.

Teema	Mõisted	Lõiming
Ohutu liiklemine	Turvalisus, helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, hädaabi telefon 112	loodusõpetus, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe, eesti keel, kehaline kasvatus
Minu koolitee	Koolitee, reguleerimata ja reguleeritud ülekäigurada, kõnnitee, jalgrattatee	loodusõpetus, eesti keel, inglise keel, kehaline kasvatus, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe
Sõidukid ja jalakäijad liikluses	Sõiduk, ühissõiduk, juht, jalakäija, jalgrattur, liikumissuund, -kiirus, -kaugus ja pidurdusteed	loodusõpetus, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe, eesti keel
Liiklusmärgid, liiklusolukorrad	Liiklusmärgid, liiklusõnnetus, ülekäigurada, valgusfoor, raudtee, liikluseeskiri, politsei 110	loodusõpetus, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe, eesti keel, kunst, kehaline kasvatus

14.2.1 Liikluskasvatuse pädevused II kooliastmes:

- 1) saab aru liiklusreeglite vajalikkusest;
- 2) teab ohtusid oma kooliteel, oskab neid kirjeldada ja põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- 3) oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, kiirust ja kaugust;
- 4) teab liiklustraumade põhjuseid;
- 5) teab liiklusmärkide tähendusi, tunneb neid liigeldes ära ja käitub vastavalt neile;
- 6) teab reguleerimata ristmiku ületamise reegleid nii jalakäija kui juhina (jalgratturina);
- 7) teab mõisteid sõiduki pidurdusteed, sõiduki peatumisteed; teab, mis mõjutab pidurdusteed pikkest (vihm, lumi, jää), oskab hinnata peatumisteed pikkest erinevate kiiruste korral;
- 8) teab jalgrattasõidu eeskirju, oskab kasutada turvavarustusi.

14.3. Liikluskasvatuse sisu III kooliastmes

Liikluskasvatuse sisuks on õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist, liiklusohutust tagavatest seadustest tulenevate käitumisharjumuste kujundamine.

Teema	Mõisted	Lõiming
Liiklusvahendid	Jalgratas, mopeed, sõiduk, ühissõiduk	loodusõpetus, eesti keel, matemaatika, kunst, kehaline kasvatus inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe
Liikluseeskiri	Liikluseeskiri, liiklusmärgid, liiklusseadus	Eesti keel
Liikluskultuur	Liikluskultuur	Inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe, eesti keel

Ohutu liiklemine	Turvalisus, helkur, turvavöö, jalgratturiikiiver	Eesti keel, Inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe, keheline kasvatus
Esmaabi	Hädaabi telefon 112	loodusõpetus, inimeseõpetus / elu- ja toimetulekuõpe, keheline kasvatus

14.3.1 Liikluskasvatuse pädevused III kooliastmes:

- 1) teab jalakäija ja sõitja kohustusi, oskab neid arvestada ja sellekohaselt käituda;
- 2) teab, kes on juht ning millised on tema kohustused ja õigused;
- 3) teab jalgratta- ja mopeedisõidu eeskirju ning oskab kasutada turvavahendeid nii jalakäija kui juhina;
- 4) oskab analüüsida erinevaid liiklusolukordi ning nende põhjuseid;
- 5) oskab tegutseda õnnetuste korral.

§ 15. Loovtöö korraldamise ja hindamise põhimõtted

(1) Kolmandas kooliastmes korraldab kool põhikooli riikliku õppekava alusel õppivatele õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö vms. Loovtöö võib teostada nii individuaalselt kui rühmatööna.

(2) Loovtöö eesmärgiks on:

- 1) pakkuda õpilasele võimetekohast ning huvidest lähtuvat eneseteostuse võimalust;
- 2) toetada õpilase loomingulise algatusvõime ja loova eneseväljendusoskuse kujunemist;
- 3) arendada õpilase eneserefleksiooni ja kriitilist mõtlemist;
- 4) arendada õpilase eneseväljendus- ja esinemisoskust;
- 5) õppida vormistama aruandeid;
- 6) arendada õpilase analüüsioskust.

(3) Teema ja juhendaja:

Loovtöö teema, juhendaja ning vormi valib õpilane hiljemalt 7. klassi II poolaasta lõpuks. Kui 9. klassi tuleb uus õpilane, kes ei ole endises koolis loovtööd veel sooritanud, siis teeb ta oma teema valiku kooli vastuvõtmisel.

(4) 7-9. klasside II poolaasta alguses sõnastatakse koos juhendajaga lõplik teema, mille kinnitab direktor käskkirjaga. Üldjuhul on juhendajaks aineõpetaja või ringijuhendaja, kuid erandjuhul võib juhendajaks olla ka valitud loovtöö teemat valdav spetsialist väljastpoolt kooli. Kui teema eeldab ainetevahelist lõimingut, siis võib õpilasel olla ka kaks juhendajat.

(5) Loovtööd on võimalik teha järgmistes põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud ainevaldkondades: keel ja kirjandus, võõrkeeled, matemaatika, loodusained, sotsiaalsed, kunstiained, tehnoloogia ja keheline kasvatus.

(6) Loovtööks võib olla:

- 1) uurimus;
- 2) konkursi, kontserdi, võistluse või muu sündmuse korraldamine koolis;
- 3) kunsti-, käsitöö või tehnoloogiaõpetuse projekt;
- 4) foto- või kunstinäitus;
- 5) õppematerjali loomine;
- 6) ruumiliste kujundite komplekti valmistamine;
- 7) toidukalkulatsiooni, menüü koostamine ja toidu valmistamine;
- 8) omaloominguline kava;
- 9) luulekava ja selle esitus;
- 10) robootikaprojekt;
- 11) ilmavaatlused, kohaliku keskkonna probleemide uurimine;
- 12) näidendi lavastamine jne.

(7) Loovtööde teemade ja vormide valimist, juhendamist ja kaitsmist koordineerib direktori käskkirjaga moodustatud komisjon. Loovtöö teostamiseks on loodud Tartu Kroonuaia Kooli loovtöö korraldamise juhend.

- (8) Õpilaste loovtööde teemad, vormid ja juhendajad kinnitatakse direktori käskkirjaga. Loovtöö temaatika määratakse igal aastal direktori käskkirjaga. Teemade valikul arvestab kool, et tehtav loovtöö toetaks lapse igakülgset arengut.
- (9) Loovtööd esitatakse direktori poolt moodustatud komisjonile kaitsmiseks 8. klassi II poolaastal, erandjuhul hiljemalt 9. klassi II poolaasta lõpuks.
- (10) Läbiviimine ja vormistamine
- 1) Loovtöö peab olema kirjutatud selgelt, täpselt, keeleliselt korrektselt ning mina- vormis.
 - 2) Õpilane saadab 1. märtsiks retsensendile loovtöö rapordi Microsoft Wordi failina.
 - 3) Retsensent ja kaitsmiskomisjon tutvub loovtööga (sh raportiga) 10 tööpäeva jooksul pärast loovtöö esitamistähtaega.
 - 4) Pärast retsensiooni kättesaamist õpilane enam oma loovtööd parandada ei saa. Töösse tehakse parandusi ja täiendusi vaid siis, kui retsensent on andnud tööle mitterahuldava hinnangu.
 - 5) Loovtöö lõpeb kaitsmisega kaitsmiskomisjoni ees aprillikuus.
 - 6) Õpilane koostab loovtöö raporti, mis koosneb järgmistest osadest:
 - tiitelleht (kooli nimetus, töö pealkiri, autor, juhendaja, aasta)
 - sisukord (töö alajaotused);
 - sissejuhatus (töö eesmärgid, teema valiku põhjendus) 0,5-1 lehekülge;
 - töö põhiosa (teooria, praktiline töö käik, kasutatud meetodid) vähemalt 3 lehekülge;
 - kokkuvõte (hinnang tehtud tööle, põhijäreldused, eesmärkide täitmine) 0,5-1 lehekülge;
 - kasutatud allikate loetelu;
 - lisad (vajadusel).
 - 7) Loovtöö raport on köidetud mapi vahele.
- 8) Loovtöö kaitsmine:
- lühiettekanne (5-10 minutit) oma loovtööst;
 - ettekanne tuleb näitlikustada (PowerPoint, fotod, film vm);
 - selgitatakse oma töö eesmärgi ja põhjendatakse teema valikut;
 - selgitatakse kasutatud meetodeid;
 - esitatakse kokkuvõte (kas eesmärgid täideti).
- 9) Loovtöö kaitsmise ebaõnnestumise korral antakse õpilasele võimalus töö (sh raporti) täiendamiseks ja määratakse uus kaitsmise aeg.
- (11) Loovtöö hindamine:
- 1) Loovtööd hinnatakse hinnangutega „arvestatud“ või „mittearvestatud.“
 - 2) Arvestatuks loetakse tööd, mis on saanud tulemuseks väga hea, hea või rahuldav. 3) Lõpliku tulemuse otsustab kaitsmiskomisjon kinnisel istungil ning tulemus tehakse õpilasele teatavaks hiljemalt 3 tööpäeva jooksul.
- (12) Õpilase teostatud loovtöö teema märgitakse lõputunnistusele.

6. peatükk

Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused

§ 16. Ülekooliliste tegevuste kavandamise põhimõtted

- (1) Õpilase arengu toetamiseks, mitmekesiste õppimisvõimaluste ja õpikogemuste pakkumiseks ning erinevate õppeainete ja läbivate teemade lõimimiseks korraldatakse koolis ainealaseid üritusi, viiakse läbi õuesõpet ja õppekäike.

- (2) Arvestades õpilase individuaalsust, kasutatakse ainetundides diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel jõukohaselt õppida.
- (3) Koolis on õpilase individuaalse arengu tagamiseks loodud õppekava täitmist toetavad huviringid. Õpilaste eripära arvestamiseks suunatakse õpilasi mitmesugustesse huviringidesse, mis võimaldavad neil arendada nende tugevaid külgi.
- (4) Koolis kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid. Õpet korraldatakse ka väljaspool kooliruumi (kooliõues, looduses, muuseumides, kultuuriasutustes, keskkonnahariduskeskustes jm.) ning virtuaalses õppekeskkonnas. Õppekäik sisaldab ainetevahelist lõimumist, arendab üld- ja ainealaseid pädevusi ning käsitleb läbivaid teemasid.
- (5) Tegevuste kavandamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:
 - 1) väärtustatakse Narva Paju Kooli ajalugu ja traditsioone;
 - 2) toetatakse kooli arengukava ja õppekava eesmärkide saavutamist, sh pööratakse erilist tähelepanu läbivate teemade käsitlemisele;
 - 3) tegevuste eesmärgid lähtuvad üldpädevustest;
 - 4) tegevusi kavandatakse erinevates ainevaldkondades ning need on suunatud erinevatele sihtgruppidele;
 - 5) tegevuste rakendamisse kaasatakse laiaulatuslikult õpilasi ja kooli töötajaid. Võimalusel kaasatakse ka lapsevanemaid ja koostööpartnereid.
- (6) Tegevuste kavandamisel ja hindamisel toetatakse järgmistele aspektidele: töörühmal on olemas juht, toimuvad vahekoosolekud;
 - 1) tegevuse eesmärkide ja tulemuste vahel on kooskõla;
 - 2) ajakava on realistlik;
 - 3) ressursid on sihtotstarbeliselt planeeritud.

7.peatükk

Hindamise korraldus

§ 17. Hindamise alused

- (1) Hindamise aluseks on alljärgnevatel dokumentides esitatud põhimõtted ja õpitulemustele esitatud nõuded:
 1. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (RT I 2010, 41, 240), § 29
 2. Põhikooli riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse määrus nr 1, 06.01.2011)
 3. Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse määrus nr 182, 16.12.2010)
 4. Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise ja läbiviimise ning eksamitööde koostamise, hindamise ja säilitamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord (Haridus- ja teadusministri määrus nr 54, 15.12.2015)

§ 18. Hindamise eesmärk

- (1) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.
- (2) Teadmiste ja oskuste hindamise eesmärk on:
põhikooli riikliku õppekava alusel ja lihtsustatud õppes õppivatel õpilastel:
 - 1) toetada õpilase arengut
 - 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta
 - 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima

- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul
- 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel
- 6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks

toimetulekuõppes õppivatel õpilastel:

- 1) motiveerida õpilasi õpiülesandeid sooritama ja märkama oma tulemusevastavust näidisele või etalonile
- 2) mõjutada õpilase võimalikult adekvaatse enesehinnangu kujunemist
- 3) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja potentsiaalse arengu toetamisel
- 4) anda õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanemale (eestkostjale, hooldajale) teavet õpilase arengudünaamikas

hooldusõppes õppivatel õpilastel:

- 1) motiveerida õpilast osalema tegevuses ja täitma jõukohaseid lihtsaid ülesandeid;
- 2) anda suuline või kirjalik hinnang õpilasega tegutsevate täiskasvanute jaoks.
- (3) Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk on:
 - 1) suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täitma kooli kodukorra nõudeid;
 - 2) motiveerida õpilast hoolikalt täitma õppeülesandeid.

§ 19. Kujundav hindamine

- (1) Narva Paju Kooli hindamisjuhendi koostamisel ja rakendamisel on lähtutud kujundava hindamise põhimõtetest.
- (2) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasise õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.
- (3) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärgide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad õpetajad õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.
- (4) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.
- (5) Arenguvestlusel analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripärasest ja õpilase, vanema või kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguvestlus võimaldab anda tagasisidet õppekava üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärgide, läbivate teemade eesmärkide, ainevaldkondlike eesmärkide ja ainealaste õpitulemuste kohta. Arenguvestlusel seatakse uued eesmärgid õppimisele ja õpetamisele. Samuti on arenguvestluse üheks osaks õpilase enesehindamine.

§ 20. Hindamisest teavitamine

- (1) Kool teavitab õpilast ja tema seaduslikku esindajat hindamise korraldusest koolis ning õpilasele pandud hinnetest:
 - 1) klassi- või aineõpetaja tutvustab õpilastele ja lapsevanematele iga trimestri algul hindamisele kuuluvaid teadmisi ja oskusi ja hindamise korraldust;
 - 2) klassijuhataja tutvustab õpilaste käitumise ja hoolsuse hindamise korraldust iga õppeaasta

algul.

- (2) Kooli õppekavas sätestatud õpilaste hindamise põhimõtted ja kord on kättesaadav lapsevanemale, eestkostjale või hooldajale, õpilasele ja õpetajale ning on avalikustatud kooli kodulehel.
- (3) Teavet hinnete kohta saab nii õpilane kui lapsevanem või eestkostja igapäevaselt õpilaspäeviku ja e-kooli vahendusel. Samuti on õigus saada lisateavet vastavalt klassi- või aineõpetajalt.
- (4) Klassijuhataja väljastab kord poolaastas hinnete lehe, mille on õpilane kohustatud ühe nädala jooksul lapsevanema allkirjaga tagastama.
- (5) Kokkuvõtvad hinnad tehakse teatavaks iga poolaasta lõpul klassitunnistuste ja e- kooli kaudu.

§ 21. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus

- (1) Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele.
- (2) Õpitulemuste omandamist kontrollivate tööde kavandamisel jälgitakse, et ühel õppepäeval ei toimuks rohkem kui üks kontrolliv töö.
- (3) Kui suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud välja panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks kümne õppepäeva jooksul.
- (4) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine õpilase poolt, võib vastavat suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga „nõrk”.

21.1. Teadmiste ja oskuste hindamine põhikooli riikliku õppekava alusel õppivatel õpilastel ja lihtsustatud õppes

- (1) Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi hinnatakse õppe käigus (jooksvad hinnad) ja õppeteema lõppedes (kontrollivate tööde hinnad).
- (2) 1. - 3. klassi põhikooli riikliku õppekava ja põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe tasemel õppivate õpilaste teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse hinnete asemel sõnalisi hinnanguid, mis kirjeldavad õpilase teadmisi ja oskusi; hindamisel 4. – lisa-aasta klassis kasutatakse hindamisel viie palli süsteemi:

Sõnaline hinnang ja sellele vastav märg 1.-3. klass	Hinne 4.- lisa-aasta klass	Õpitulemuste* saavutatus protsentides
Juhendamisel ja eeskuju järgi saab väga hästi hakkama Märg „A“	Hinne „5” ehk „väga hea”	Õpilane on omandanud 90–100% õppekavaga esitatud nõuetest.
Juhendamisel ja eeskuju järgi saab hästi hakkama Märg „B“	Hinne „4” ehk „hea”	Õpilane on omandanud 70–89% õppekavaga esitatud nõuetest.
Püüab	Hinne „3” ehk „rahuldav”	Õpilane on omandanud
Vajab koostegevuses individuaalset abi Märg „C“		45–69% õppekavaga esitatud nõuetest.

Püüab Tuleb toime koostegevuses (individuaalse abiga, võib vajada õppematerjali lihtsustamist) Märke „D“	Hinne „2” ehk „puudulik”	Õpilane on omandanud 20-44% õppekavaga esitatud nõuetest.
Ei täida ainekava nõudmisi (ka koostegevuses või abiga) Märke „F“	Hinne „1” ehk „nõrk”	Õpilane on omandanud 0-19% õppekavaga esitatud nõuetest.

* Õpitulemus – suuline vastus (esitus), kirjalik või praktiline töö, praktiline tegevus või selle tulemus.

(3) Oskusainetes, mis eeldavad erivõimel põhinevaid oskusi (kehaline kasvatus, muusika, kunst, tööõpetus/tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus), arvestatakse hindamisel õpilase püüdlikkust, suhtumist õppeainesse, osalemist õppetegevuses ja teoreetilisi teadmisi ning individuaalset arengut.

(4) 1.-9. klassis kasutatakse oskusainetes mitmeeristavat hindamist: „arvestatud“ (AR), „mittearvestatud“ (MAR).

(5) Mitmeeristav hindamine on kokkuvõtva hindamise viis, mille puhul ainekavas määratud õpitulemuste saavutamise taset pole vajalik eristada. Mitmeeristava hindamise puhul määratakse piisav õpitulemus, millele vastamise korral väljendatakse piisavat tulemust hindegga AR.

(6) Oodatavast madalamal tasemel tulemust väljendatakse hindegga MAR.

(7) Hindamiskriteeriumiteks on õpilase õppe aluseks oleva õppekavaga taotletavad õpitulemused.

(8) Hinde AR 50%- 100% saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on kooli õppekavas märgitud piisavaks õpitulemuseks.

(9) Hinde MAR 0%- 49% saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on kooli õppekavas märgitud piisavast õpitulemusest madalamal tasemel.

21.1.1. Hindamine individuaalse õppekava järgi õppijatel

(1) IÕK koostamisel määratakse koostöös õpilase ja lapsevanemaga, milliseid oskusi ja teadmisi õpilaselt eeldatakse ja kuidas neid hinnatakse. Individuaalse hindamise põhimõtted kajastuvad IÕK koostamise ja rakendamise otsuses.

(2) Õpilase individuaalse hindamisjuhendi koostab õpetaja, kelle õpetatavas aines rakendub õpilasele IÕK.

(3) Individuaalse hindamisjuhendi koostamisel

- arvestatakse hindamise üldeesmärki;
- arvestatakse individuaalses õppekavas sätestatud erisusi;
- lähtutakse põhimõttest, et motiveeritud ja sihikindla õppimise korral on õpilasel võimalik saada hindeid „rahuldavast“ kuni „väga heani“;

(4) Kui õpilasele on võimaldatud õppeprotsessi käigus kasutada teatud eritingimusi, siis rakendatakse neidsamu tingimusi ka kontrolltööde, tasemetööde ja põhikooli lõpueksamite sooritamisel.

21.2. Teadmiste ja oskuste hindamine toimetulekuõppes

(1) Õppimise potentsiaalne edukus sõltub toimetulekuõppes õppiva õpilase intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus aga tema individuaalseid iseärasusi arvestavast õpikeskkonnast. Õpilasel peab olema võimalus saada jõukohases töös võimetekohase osalemise ning töö tulemuse kohta konkreetne positiivne hinnang.

(2) Hindamine toimetulekuõppes toimub õpilasele koostatud individuaalse õppekava nõuete alusel. Õpieesmärkide saavutamise taset hinnatakse sõnaliste hinnangutega.

(3) Õpilase arengut hinnatakse hinnangutega „tuleb toime”, „tuleb toime abiga” ja „ei tule toime”:

1) Hinnangut „tuleb toime” võib täpsustada hinnangutega „tuleb hästi toime”, „tuleb rahuldavalt toime” või muul viisil.

2) Hinnangut „tuleb toime abiga” võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime sõnalise abiga”,

„tuleb toime näidise või eeskuju järgi”, „tuleb toime koostegevuses”, „tuleb toime füüsilise abiga” või muul viisil.

3) Hinnang „ei tule toime” viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

(4) Õpetaja teeb lapse arengu kohta iga päev märkmeid, hinnates õpilase tulemusi lähtuvalt samalaadsete õpiülesannete keerukusest. Märkmete alusel korrigeeritakse vajaduse korral individuaalset õppekava.

21.3. Teadmiste ja oskuste hindamine hooldusõppes

(1) Õppimise potentsiaalne edukus sõltub hooldusõppel oleva õpilase intellektipuude sügavusest ja lokaalsete anatoomiliste kahjustuste esinemisest, reaalne edukus on seotud tema individuaalseid iseärasusi arvestava õpikeskkonnaga. Õpilasel peab olema võimalus saada kohe konkreetne positiivne hinnang jõukohases tegevuses osalemise kohta.

(2) Hinnang antakse iga õpilase tegevusele ja õpitulemustele lähtuvalt individuaalse õppekava nõuetest ning õpilase tööle, arvestades tema võimeid.

(3) Õpilase arengut hinnatakse hinnangutega „tuleb toime“, „tuleb toime abiga“ ja „ei tule toime“.

1) Hinnangut „tuleb toime“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb hästi toime“, „tuleb rahuldavalt toime“ või muul viisil.

2) Hinnangut „tuleb toime abiga“ võib täpsustada hinnangutega „tuleb toime sõnalise abiga“, „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“, „tuleb toime koostegevuses“, „tuleb toime füüsilise abiga“ või muul viisil.

3) Hinnang „ei tule toime“ viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

(4) Pedagoog eesmärgistab iga õpilase potentsiaalsesse arenguvalda kuuluvad ülesanded individuaalses õppekavas ja teeb lapse arengu kohta märkmeid. Vajaduse korral korrigeeritakse individuaalses õppekavas püstitatud ülesandeid õppeaasta jooksul.

§ 22. Kokkuvõttev hindamine

(1) Kokkuvõttev hinne on õppeaine poolaasta- ja aastahinne.

(2) Poolaastahinne pannakse välja poolaasta lõpul antud poolaasta jooksul saadud hinnete alusel.

(3) Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud poolaastahinnete alusel enne õppeperioodi lõppu.

(4) Kokkuvõttev hinne ei ole hinnete aritmeetiline keskmine.

(5) Põhikooli riikliku õppekava ja põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud taseme alusel õppivate I kooliastme õpilaste sõnalised hinnangud teisendatakse jooksva õppeaasta lõpul või koolist lahkumisel § 21 p 21.1 lg 2 sätestatud hindeskaalasse.

(5) Toimetuleku- ja hooldusõppe õpilase teadmiste ja oskustele antakse trimestri lõpul kirjalikult kokkuvõtvaid sõnalisi hinnanguid. Trimestrite lõpul antud sõnaliste hinnangute alusel antakse enne õppeperioodi lõppu kokkuvõtvaid sõnalisi hinnanguid kogu õppeperioodi kohta.

(6) Õpilasele, kelle trimestrihinne on „puudulik” või „nõrk”, kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt järelevastamiskava), et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

(7) Kui õppeaine trimestrihinne on jäänud välja panemata põhjuseta puudumiste tõttu ja õpilane ei ole kasutanud võimalust trimestri jooksul järele vastata, loetakse trimestrihinne väljapanekul antud trimestri vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk”. Kui õpilane ei ole õppeperioodi lõpuks trimestri õppematerjali (hinnatud hindega „nõrk”) järele vastanud, siis arvestatakse aastahinde väljapanekul trimestrihindeks „nõrk”.

(8) Kui trimestrihinne on jäänud välja panemata õpilase pikaajalise haiguse või mõnel muul vabandataval põhjusel, märgitakse klassipäevikusse ja tunnistusele märges „-”. Kui õpilane ei ole õppeperioodi lõpuks trimestri õppematerjali (tähistatud „-”) järele vastanud, siis arvestatakse aastahinde väljapanekul trimestrihindeks „nõrk”.

(9) Märked AR ja MAR teisendatakse aastahinneteks õppeaasta lõpus järgnevalt: AR

– 5 ning MAR – 2.

(10) 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

§ 23. Käitumise ja hoolsuse hindamine

(1) Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis.

(2) Kool annab õpilasele ja vanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise ja hoolsuse kohta iga trimestri lõpus õpilase klassitunnistuse või hinnangulehe kaudu.

(3) Käitumise hindamine:

Õpilase käitumine	Käitumise hindamine	Käitumishinne
Õpilasele on üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide ja kooli kodukorra järgimine harjumuspärane igas olukorras.	• Täidab koolikohustust eeskujulikult: ei esine põhjuseta puudumisi ega tundidesse hilinemisi. • Täidab alati kooli kodukorra reegleid. • Suhtlemisel kaaslastega on heatahtlik ja abivalmis. • Suhtlemisel täiskasvanutega on viisakas ja vastutulelik. • Täidab alati õpetajate ja kooli töötajate korraldusi. • Käitub klassi-/koolivälistel üritustel viisakalt.	„Eeskujulik”
Õpilane järgib enamasti üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning kooli kodukorra nõudeid.	• Esineb mõningaid probleeme koolikohustuse täitmisel. • Täidab tavaliselt (meeldetuletamisel) kooli kodukorra reegleid. • Suhtlemisel kaaslastega on tavaliselt heatahtlik ja abivalmis. • Suhtlemisel täiskasvanutega on tavaliselt viisakas ja vastutulelik. • Täidab õpetajate ja kooli töötajate korraldusi. • Käitub klassi-/koolivälistel üritustel viisakalt.	„Hea”
Õpilane järgib üldiselt üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, kuid on esinenud eksimusi, mistõttu vajab pedagoogide ja lastevanemate tähelepanu ja suunamist.	• Täidab koolikohustust rahuldavalt. • Täidab tunnis kooli kodukorra reegleid pideval meeldetuletamisel; tunnivälisel ajal ei arvesta sageli kooli-/klassireeglitega. • Suhtlemisel kaaslastega on mõnikord üleolev ja/või kasutab ebaviisakaid väljendeid. • Suhtlemisel täiskasvanutega on valdavalt viisakas, suunamisel täidab korraldusi. • Täidab üldjuhul õpetajate ja kooli töötajate korraldusi; esineb vastuhakkamisi, kuid suudab tunnistada oma vigu ja parandada oma käitumist. • Käitub klassi-/koolivälistel üritustel üldjuhul viisakalt, vajab suunamist ja sobivate käitumismallide meeldetuletamist.	„Rahuldav”

Õpilane eirab pidevalt kooli kodukorra nõudeid ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, ei allu õpetajate nõudmistele. Õpilane puudub korduvalt põhjuseta või on sooritanud õigusvastase teo või on käitunud ebakõlbeliselt.	• Täidab koolikohustust mitterahuldavalt. • Ignoreerib tunnis ja tunnivälisel ajal kooli kodukorra reegleid, ei allu täiskasvanute nõudmistele. • Suhtub kaaslastesse ja kooli töötajatesse üleolevalt ja/või pahatahtlikult ja/või ebaõpilaslikult. • Kasutab suhtlemisel kaaslaste ja täiskasvanutega ebaõpilaslikku sõnavara. • Ignoreerib klassi-/kooliväliseid üritusi või rikub sel ajal korda, ei allu täiskasvanute korraldustele. • Kahjustab oma käitumisega kooli mainet (nt õigusvastane tegu väljaspool kooli).	„Mitterahuldav”
---	---	------------------------

(4) Õpilase käitumist hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega igal trimestril.

(5) Käitumishinne märgitakse klassipäevikusse, tunnistusele või hinnangulehele ja õpilasraamatusse.

(6) Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

(7) Hoolsuse hindamine:

Õpilase hoolsus	Hoolsuse hindamine	Hoolsuse hinne
Õpilane suhtub õppeülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki aineid võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel püüdlük, hoolas ja iseseisev, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.	• Suhtub õppeülesannetesse alati kohusetundlikult: tunnitöös osaleb aktiivselt (vastavalt oma võimetele ja individuaalsusele), kodused ülesanded on alati täidetud (probleemide korral teatab sellest õpetajale tunni alguses). • Õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt. • Kodused tööd on alati tehtud (v.a erandjuhud, kusjuures õpilane ise teavitab sellest õpetajat tunni alguses). • Õppevahendid on alati kaasas, puhtad ja korras. • Vihikute (kirjalike tööde) üldilme on korrektne. • Hoiab oma töökoha alati korras. • Õpilase välimus on alati korrektne (rietus, vahetusjalatsid, isiklik hügieen).	„Eeskujulik”
Õpilane suhtub õppeülesannetesse kohusetundlikult, on iseseisev ja hoolikas ning õpib võimetekohaselt.	• Suhtub õppeülesannetesse valdavalt kohusetundlikult: tunnitöös osaleb enamasti aktiivselt (vastavalt oma võimetele ja individuaalsusele), kodused ülesanded on enamasti täidetud (probleemide korral teatab sellest õpetajale tunni alguses). • Õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt. • Kodused tööd on valdavalt tehtud. • Õppevahendid on enamasti kaasas, puhtad ja korras või korrastab neid	„Hea”

	meeldetuletamisel. • Vihikute (kirjalike tööde) üldilme on enamasti korrektne. • Hoiab oma töökoha enamasti korras; mõnikord vajab meeldetuletamist. • Õpilase välimus on valdavalt korrektne.	
Õpilane täidab üldiselt oma õppeülesandeid, kui ei ole piisavalt järjekindel ega õpi kõiki aineid oma tegelike võimete ja arengutaseme kohaselt.	• Suhtub õpingutesse ükskõikselt, ei õpi kõiki õppeaineid võimetekohaselt. Ergutamine omab õppetöösse kaasamisel positiivset rolli. • Kodused tööd on tehtud hooletult või sageli tegemata. • Õppetöö tulemused ei vasta õpilase võimekusele. Õpitulemuste parandamisesse suhtub tavaliselt ükskõikselt. • Õppevahendite välimus on ebakorrektne või õppevahendid sageli puuduvad. • Vihikud (kirjalikud tööd) on sageli määratud, nende üldilme on ebakorrektne. • Vajab meeldetuletamist oma töökoha korrastamiseks. • Õpilase välimus on sageli lohakas, riietus määrdunud. Tähelepanu juhtimisel suudab välimust parandada.	„Rahuldav”
Õpilane ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppeülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult, ei täida tundides õpetajate nõudmisi, jätab sageli täitmata oma kodused õppeülesanded.	• Suhtub õppetöösse hoolimatult, õpib alla oma võimete. • Kodused tööd on valdavalt tegemata. • Õppetöö tulemused ei vasta õpilase võimekusele. • Õpitulemuste parandamise vastu huvi puudub. • Õppevahendid enamasti puuduvad või on räpased. • Kirjalikud tööd on lohakalt tehtud, vihikute üldilme on ebakorrektne. • Töökoht on pidevalt korrastamata, hoolimata meeldetuletustest. • Õpilase välimus on valdavalt lohakas, riietus määrdunud.	„Mitte-rahuldav”

(8) Õpilase hoolsust hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega igal trimestril.

(9) Hoolsuse hinne märgitakse klassipäevikusse, tunnistusele või hinnangulehele ja õpilasraamatusse.

(10) Hooldusõppes käitumist ja hoolsust ei hinnata.

§ 24. Hinde vaidlustamine

(1) Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadaasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega.

(2) Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest lõikes 1 nimetatud taotluse esitajat kirjalikult viie

tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

§ 25. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmine

- (1) Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu.
- (2) Täiendavale õppetööle ei jäeta toimetuleku- ja hooldusõppe õppekava järgi õppivaid õpilasi.
- (3) Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.
- (4) Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestrihinnetest või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik” või „nõrk” või anda samaväärne sõnaline hinnang. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne viimase trimestri lõppu.
- (5) Täiendavale õppetööle jäetakse õpilane viieks õppepäevaks õppenõukogu poolt määratud ajal kuni 31. augustini. Õppepäeva pikkus on kuni neli õppetundi.
- (6) Täiendavale õppetööle jäetud õpilane täidab õpetaja juhendamisel õppeülesandeid ainevaldkonnas, milles tema teadmised ja oskused ei vastanud nõutavale tasemele.
- (7) Täiendava õppetöö tulemusi kontrollib ja hindab aineõpetaja. Hinded kantakse klassipäevikusse täiendava õppetöö lehele.
- (8) Aastahinne pannakse välja pärast täiendavat õppetööd, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.
- (9) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.
- (10) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

§ 26. Õpilase järgmisse klassi üleviimine

- (1) Õpilase järgmisse klassi üleviimise otsustab õppenõukogu.
- (2) Õpilane, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, viiakse järgmisse klassi enne õppeperioodi lõppu.
- (3) Õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmisse klassi üle hiljemalt 31. augustiks.

§ 27. Põhikooli lõpetamine

27.1. Põhikooli lõpetamine põhikooli riikliku õppekava alusel õppivatel õpilastel

- (1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.
- (2) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kelle individuaalne õppekava sätestab teistsugused nõuded võrreldes riikliku õppekavaga, on lõpetamise aluseks individuaalse õppekava õpitulemuste saavutatus.
- (3) Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.
- (3) Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal

koostatud koolieksamina.

- (4) Korduseksam sooritatakse kooli direktori poolt määratud ajal, hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.
- (5) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:
 - 1) kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
 - 2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

27.2. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õpe alusel õppivatel õpilastel

- (1) Lihtsustatud õppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kelle viimased aastahinded kõikides õppeainetes on vähemalt „rahuldavad” ning kes on sooritanud kolm koolieksamit.
- (2) Põhikooli lõpetamisel sooritatavad koolieksamid on järgmised:

Eesti õppekeelega õpilastel	Vene õppekeelega õpilastel
Eesti keel Matemaatika Üks kohustuslikest õppeainetest (kooli poolt valitud)	Eesti keel kui teine keel Matemaatika Üks kohustuslikest õppeainetest (kooli poolt valitud)

- (3) Kooli valitud eksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks.
- (4) Põhikoolilõpetaja, kes eksamiplaanis ette nähtud koolieksami ajal haigestub või ei saa sellel osaleda muul kooli direktori poolt mõjuvaks loetud põhjusel või kelle koolieksami hinne oli „nõrk” või „puudulik”, sooritab korduseksami.
- (5) Korduseksam sooritatakse kooli direktori poolt määratud ajal, hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.
- (6) Õppenõukogu otsusel võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis esitatud taotluse põhjal anda põhikooli lõputunnistuse ka lihtsustatud õppes õppivale õpilasele, kellel on:
 - 1) „nõrk” või „puudulik” lõpueksamihinne või õppeaine viimane aastahinne ühes õppeaines;
 - 2) „nõrk” või „puudulik” lõpueksamihinne või õppeaine viimane aastahinne kahes õppeaines.

27.3. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava toimetuleku- ja hooldusõpe alusel õppivatel õpilastel

Toimetuleku- ja hooldusõppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kes on läbinud temale koostatud individuaalse õppekava.

8. peatükk

Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamise korraldus

§ 28. Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamise korraldus

- (1) Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele ja tema vanemale teatavaks trimestri algul.
- (2) Kui õpilasel ilmneb vajadus saada tuge, teavitatakse sellest vanemat ning kool korraldab õpilase pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.
- (3) Õpilase vanemat nõustab vajadusel õpilase arengu toetamiseks ja koduses õppimises klassijuhataja, aineõpetaja või oma pädevustest lähtuvalt kooli tugispetsialist (sotsiaalpedagoog, psühholoog, eripedagoog) õppeaasta algul kehtestatud vastuvõtuaegadel.
- (4) Klassijuhataja eestvedamisel korraldatakse õpilaste ja vanemate teavitamine edasiõppimisvõimalustest ning tagatakse õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või nõustamine) kättesaadavus.
- (5) Kooli ja vanemate koostöö koordineerimiseks kutsub direktor kokku statsionaarses õppes õppivate õpilaste vanemate koosoleku arvestusega, et kõigile vanematele antakse vähemalt üks kord aastas võimalus osaleda vanemate koosolekul. Statsionaarse õppe puhul on direktor vähemalt ühe neljandiku klassi õpilaste vanemate nõudmisel kohustatud kutsuma kokku selle klassi õpilaste vanemate koosoleku.

9. peatükk

Õpilaste arengu toetamine koolis, hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted

§ 29. Õpilaste arengu jälgimine ja tugisüsteemide rakendamine

29.1. Õpilaste arengu toetamine koolis

- (1) Õpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete arendamiseks selgitatakse välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse vajaduse korral diferentseeritud õpet.
- (2) Vajadusel rakendatakse õpilaste arengu toetamiseks erinevaid tugimeetmeid ja -teenuseid: kooli otsusel üldine tugi ja koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud või eritugi.
- (3) Kui ilmneb õpilase andekus, tagatakse talle koolis individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate või teiste spetsialistide poolt haridusprogrammide või -asutuste kaudu.
- (4) Õppest vabal ajal toetavad õpilase arengut järgmised võimalikud teenused:
 - osalemine pikapäevarühmas,
 - võimalus kasutada kooli raamatukogu teenuseid,
 - osalemine kooli huvitegevuses.
- (5) Õpilase arengu toetamiseks teeb kool koostööd lapsevanemaga. Vajadusel nõustab kool õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises. Õpetajate konsultatsioonide ja tugispetsialistide vastuvõtu ajad on kättesaadavad kooli kodulehel.
- (6) Õpilasega korraldatakse vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguvestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestlustes osalevad õpilane, klassijuhataja ja vanem (hooldaja). Arenguvestlust viiakse läbi vastavalt kooli direktori poolt kehtestatud arenguvestluse korraldamise tingimustele ja korrale.

29.2. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted

- (1) Haridusliku erivajadusega (HEV) on õpilane, kellel kooli tagatud üldine tugi ei anna arenguks soovitud tulemusi ning talle on vajalik rakendada koolivälise nõustamis- meeskonna soovitusel tõhustatud tuge või erituge.
- (2) Koolis töötab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija (HEVKO), kelleks on õppealajuhataja. HEVKO ülesanne on korraldada õppe ja arengu toetamiseks vajalikku koolisisest meeskonnatööd ning koordineerida koolivälises võrgustikutöös osalemist.
- (3) HEVKO ülesanne on korraldada õppe ja arengu toetamiseks vajalikku koolisisest meeskonnatööd ning koordineerida koolivälises võrgustikutöös osalemist.

HEVKO (koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega):

- toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel,
 - nõustab lapsevanemat,
 - teeb õpetajale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute läbiviimiseks ning ühelt haridustasemelt teisele ülemineku toetamiseks.
- (4) HEV-õpilase arengu ja toimetuleku jälgimise tulemused märgitakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile. Sellel dokumenteeritakse läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitusel õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitusel, testimiste ja uuringute tulemused ning koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed.

§ 30. Tugimeetmed ja -teenused, nende rakendamise kord

30.1. Meetmete rakendamine ning nende tulemuslikkuse hindamine

- (1) Tugisüsteemide rakendamise otsustab aine- ja/või klassiõpetaja vajadusel koostöös HEVKO-ga, tugispetsialisti(de) ja/või lapsevanemaga.
- (2) Valitud meetme(te) rakendamise perioodil jälgivad õpilasega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid õpilase arengut ja toimetulekut. Vähemalt kord õppeaastas hindavad nad meetme(te) tulemuslikkust - kirjeldavad õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitusel.
- (3) Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab HEVKO koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kooli direktorile edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või koolivälise nõustamismeeskonna poole pöördumine.
- (4) Rakendatud meetmed, nende tulemuslikkus ning edasised soovitusel dokumenteeritakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.

30.2. Koolis rakendatav üldine tugi

- (1) Õpilane, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, vajab üldist tuge. Õpilase toetamiseks on koolis järgmised võimalused:
 - õppetöö diferentseerimine/modifitseerimine, individualiseerimine klassi tasandil;
 - lapse tunniväline individuaalne abistamine või lisajuhendamine klassi- või aineõpetajate poolt (järeleaitamine, konsultatsioonid);
 - tugispetsialistide teenus (eripedagoogiline, sotsiaalpedagoogiline, psühholoogiline abi);
 - meditsiiniline abi;
 - pikapäevarühm;
 - abiõpetaja toetus;
 - õpiabitunnid individuaalselt või rühmas.

30.3. Koolis rakendatav tõhustatud tugi ja eritugi

- (1) Tõhustatud ja erituge rakendatakse õpilasele koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel kohaselt ja vanema kirjalikul nõusolekul.
- (2) Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu tervises seisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:
 - 1) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
 - 2) pidevat tugispetsialistide teenust ja osaaajaga õpet individuaalselt või rühmas;
 - 3) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal;
 - 4) õpet eriklassis.
- (3) Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühika- häirest, intellekti- või meelega puudest või liitpuudest vajab:
 - 1) puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
 - 2) osaaajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.
- (4) Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on kooli direktoril ja HEVKO-l õigus töödelda hariduse infosüsteemi andmeid, mida on sinna kandnud teine kool (või laste- asutus) ja koolivälise nõustamismeeskond. Andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning õpilasele rakendatud toe kohta võib töödelda üksnes mahus ja ulatuses, mis on vajalik tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks.
- (5) Õpilase arengu toetamise võimalused koolis on:
 - puudespetsiifiline õppekorraldus, -keskkond, -metoodikad ja -vahendid;
 - eripedagoogiline abi;

- psühholoogiline abi;
- sotsiaalpedagoogiline abi;
- individuaalne õppekava ja /või käitumise tugikava;
- pikapäevarühm;
- meditsiiniline abi;
- koduõpe tulenevalt tervises seisundist;
- muusikateraapia (hooldusõppe õpilastele);
- füsioteraapia (hooldusõppe õpilastele);

(6) Eripedagoogiline õpiabi on mõeldud õppekavas sõnastatud eesmärkide täitmiseks ja õpilasele vajaliku toe pakkumiseks. Õpiabi rühma vastuvõtmise otsustab direktor. Otsuse tegemisel lähtub direktor õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekust. Õppe korraldamisel järgitakse kooli HEVKO või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi.

30.4. Individuaalse õppekava koostamine ja rakendamine

- (1) Kui õppeaja, õppe sisu, õppeprotsessi, õppekeskkonna või taotletavate õpitulemuste muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga või riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava.
- (2) Kui individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel.
- (3) Direktori otsusel võib haridusliku erivajadusega õpilasele rakendada individuaalset õppekava, mille rakendamise eeldusena ei ole ette nähtud koolivälise nõustamismeeskonna soovitus.
- (4) Ettepaneku IÕK koostamiseks teeb aineõpetaja, klassijuhataja (kooli HEVKO-le) või lapsevanem (klassijuhatajale, kooli HEVKO-le). Klassijuhataja selgitab IÕK rakendamise vajadust lapsevanemale ning küsib temalt kirjalikus vormis nõusoleku.
- (5) Individuaalse õppekava koostamisel kaasatakse õpilane või piiratud teovõimega õpilase puhul vanem ning vajaduse kohaselt õpetajaid ja tugispetsialiste.
- (6) Individuaalse õppekava (IÕK) rakendamise otsuses (lisa 66) esitatakse:
 - 1) õpilase nimi ja klass;
 - 2) IÕK rakendamise põhjus;
 - 3) erisused õppesisus ja õpitulemustes (klassi ainekavaga võrreldes);
 - 4) õpilasele rakendatavad meetmed või õppe läbiviimise eritingimused;
 - 5) õpitulemuste ja arengu hindamine;
 - 6) IÕK rakendamise periood;
 - 7) IÕK koostamise ja täitmise seotud isikud ja nende kohustused.
- (6) Individuaalse õppekava koostab aineõpetaja lähtuvalt klassi ainekavast. Individuaalne õppekava esitatakse õpetaja töökavas.
- (7) Individuaalse õppekava rakendamise perioodi lõpul hinnatakse individuaalse õppekava rakendamise tulemuslikkust ning tehakse otsus rakendamise jätkamise või lõpetamise kohta. Vajadusel soovitatakse õpilase arengu toetamiseks täiendavaid uuringuid, pöördumist eriarsti, erispetsialisti või koolivälise nõustamismeeskonna poole.
- (8) IÕK rakendamise ja muutmise või lõpetamise rakendamise perioodi jooksul kinnitab kooli direktor oma käskkirjaga. Individuaalse õppekava rakendamine fikseeritakse klassipäevikus, õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil ning õpilasraamatus.

30.5. Tugi- ja mõjutusmeetmed õpilaste käitumise kujundamisel

- (1) Õpilasel on õigus ja kohustus täita õpiülesandeid ja osaleda temale kooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes. Aineõpetajad ja klassijuhatajad jälgivad õpilaste osalemist õppetöös. Õppes puudumise lubatud põhjused, puudumisest teatamise kord ja tegelemine puudumistega on sätestatud kooli kodukorras.
- (2) Õpilasele, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel, rakendab kool üldist tuge.
- (3) Eesmärgiga mõjutada õpilasi kooli kodukorra kohaselt käituma ja teistest lugu pidama ning ennetada turvalisust ohustavate olukordade tekkimist koolis, rakendatakse põhjendatud,

asjakohaseid ja proportsionaalseid tugi- ja mõjutusmeetmeid Ühe võimaliku meetmena koostab klassijuhataja õpilasele käitumise tugikava Tugi- ja mõjutusmeetmete rakendamisest teavitatakse lapsevanemat kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis.

(4) HEV-õppijatele rakendatud tugi- ja mõjutusmeetmed ning hinnang nende tulemuslikkusele märgitakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile.

10. peatükk

Karjääriteenuste korraldus

§ 31. Karjääriteenuste korraldus

(1) Narva Paju Kooli põhiväärtustest ja eesmärkidest tulenevalt aitab kool õpilasel jõuda selgusele oma huvides ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks.

(2) Narva Paju Koolis tegeletakse karjääriplaneerimisalase tööga kogu õpilase kooliaja jooksul. Karjääriplaneerimise suunamisega tegelevad kõik aineõpetajad, klassijuhatajad, tugisüsteemide liikmed, huvijuht, õppealajuhataja, koolijuht ja lapsevanemad.

(3) Karjääriplaneerimisalane õpe realiseerub:

1) õppekeskkonna korralduses;

2) üld- ja valdkonnapädevuste ning läbivate teemade kujundamisel igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses;

3) karjääriplaneerimisalastes nõustamis- ja infotundides.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuses suunatakse õpilast:

1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;

2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;

3) arendama oskust seada endale eesmärgid ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;

4) kujundama valmisolekut teha kutseotsuseid ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;

5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

(5) Karjäärialaste üldpädevuste kujunemise tagab kool omavahel lõimitud karjääriõppe ja karjääriteenuste baasil järgmiste teemade ja tegevuste kaudu:

1) õppekava läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”,

2) õpilastega läbiviidavad arenguvestlused,

3) karjääriõpetuse valikaine 8. klassis,

4) karjäärinõustamise ja -info vahendamise teenuste osutamine.

(6) Karjääriplaneerimis-alased tegevused ainetundides on järgmised:

1) õpilaste silmaringi arendamine;

2) positiivse mõtlemisoskuse arendamine;

3) otsustus- ja vastutusvõime arendamine;

4) meeskonnatööoskuste arendamine;

5) õpilase individuaalsuse arvestamine õpetamisel;

6) planeerimise (aja, tegevuse) õpetamine;

7) õppekäigud.

(7) Kooliväliseks karjäärinõustamiseks ja -infovahetuseks toetab kool õpilaste koostööd Töötukassa kohaliku keskuse ja -nõustajatega ning teiste kooliväliste asutustega.

11. peatükk

Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

§ 32. Õpetajate koostöö põhimõtted

- (1) Koolis töötab õpetajaskond, kes on motiveeritud osalema kooli tegevuse sihtide seadmisel ja nende elluviimisel. Kooli õpetajad on paindlikud, kompetentsed ning lähtuvad oma tegevustes lapse arenguvajadustest.
- (2) Koolis valitsevad kõikide osapoolte vahel lugupidavad ja üksteist arvestavad suhted. Töötajaskond on käitumise ja suhtlemisega eeskujuks kõigile kooliga kokkupuutuvatele huvirühmadele.
- (3) Õpetaja lähtub oma töö planeerimisel riiklikest õppekavadest, kooli õppekavast ja ainekavast.
- (4) Laste arengu toetamiseks teeb personal igakülgset koostööd kolleegide, tugispetsialistide, vanemate ja kooliväliste spetsialistidega.
- (5) Koolisisesed koostöövormid on sisekoolitused, koolitused, kolleeg-kolleegilt õppimine, koolisisesed vajaduspõhised töörühmad, ümarlauad, töökoosolekud, õppenõukogu, üldkoosolek vms ühistegevused töötajaskonna vaimse ja füüsilise tasakaalu toetamiseks.

§ 33. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

- (1) Õpetaja töökava on dokument, mille alusel toimub õppe- ja kasvatustöö õppetunnis.
- (2) Töökava koostamine ja arendamine kuulub õpetaja pädevusse. Iga õpetaja koostab töökavad igaks poolaastaks iga aine ja klassi kohta, kus ta tunde annab. Õpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, õpetajatevahelist koostööd ning õppeaasta üldist tegevuskava.
- (3) Õpetaja töökava koosneb järgmistest osadest (lisa 67):
 1. Üldosa (esitatakse õppeaasta alguses):
 - 1) üldandmed (õppeaine nimetus, õpetaja nimi, klass, õppeaasta);
 - 2) õppeaasta üldeesmärgid (so valik õppekava üldpädevustest);
 - 3) läbivad teemad;
 2. Poolaasta plaan:
 - 1) üldandmed (märgitakse päises: õppeaine nimetus, õpetaja nimi, klass, trimester ja õppeaasta);
 - 2) õpetuse ülesanded (lähtuvalt ainekavast);
 - 3) kasutatav õppevara;
 - 4) tabelivormis kalenderplaan;
 - 5) oodatavad õpitulemused.
- (4) Õpetaja töökava on õpetaja põhitöövahend, mis võib õppetöö käigus täieneda ja muutuda. Tehtud täiendusi ja muudatusi arvestatakse järgmise trimestri töökava koostamisel.
- (5) Õpetaja salvestab töökava kooli serveri võrgukettale hiljemalt iga poolaasta teiseks tööpäevaks.

12. peatükk

Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

§ 34. Kooli õppekava muutmise algatamine

- (1) Kooli õppekava uuendatakse ja täiendatakse õpetajate, töörühmade ja teiste spetsialistide ettepanekute, kooli tunnijaotusplaani muutuste ning vabariigi seadusandluses tehtud muutuste alusel.
- (2) Kooli õppekava muudatused esitatakse kooli õppekava terviktekstis, näidates ära õppekava muutused viitega direktori käskkirja numbrile ja kuupäevale, millega õppekava muudeti. Samuti märgitakse muudatuse viite juurde muudatuse jõustumise kuupäev.
- (3) Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.
- (4) Kooli õppekava kinnitab direktor.

§ 35. Rakendussätted

(1) Narva Paju Kooli õppekava jõustub 30. august 2023 a.